

INDIEN E

SERAIKELLA En maskelandsby i Indien

Indsamlet af Niels Roed Sørensen i 1985-1986.
Etableret af Vibeke Asmussen og Niels Roed Sørensen 1991.
Revideret 2001-2002 af Peter Bjerregaard.

Seneste opdatering: august 2016

**Hent den nyeste version af denne samlingstekst og en liste over
samlingens genstande på unescosamlingerne.dk**

Lærervejledning	2
Geografi, historie og befolkning.....	6
Chhaudansens historie	11
Sri Kedar-truppen	13
Sahu-'storfamilien'	15
Oversigt over kasterne i Seraikella.....	18
Cricket	20
Sumit holder Ganesh-puja	23
Billedserie 1: En tur rundt i byen.....	25
Billedserie 2: Arbejde, skole og fritid	30
Billedserie 3: Chhaudansen i Seraikella	35
Billedserie 4: Dansefestivalen	39
Billedserie 5: Sahu-'storfamilien'	44
Chhau dans og kostumering	47

Lærervejledning

Unesco-samlingen fra Seraikella blev oprindeligt etableret af Niels Roed Sørensen i 1991 på baggrund af indsamlinger foretaget i 1988. I 2002 er samlingen blevet revideret på baggrund af indsamlinger foretaget af Hans-Christian Jacobsen og Peter Bjerregaard i 2000 – med stor hjælp fra Prakash og Malay Sahu.

Overordnet er det denne samlings mål at belyse to temaer. For det første, viser den vigtige dele af dagligdagen i en by på landet i Indien. På trods af regionale forskelle, er der også store ligheder i den måde hverdagen leves på rundt om på landet i Indien. Disse ligheder angår økonomiske forhold, forholdet mellem forskellige kaster, betydningen af hinduismen i dagligdagen, beklædning m.v. Derfor kan denne samling anvendes som en generel beskrivelse af livet på landet i Indien.

Det andet overordnede tema i samlingen er chhau dansen i Seraikella. Chhau dansen har og har haft stor betydning for befolkningen i Seraikella, både hvad angår forholdet mellem folk i byen og byens forhold til dens omverden. Derfor kan man heller ikke beskrive Seraikella uden at lægge stor vægt på byens dans. Chhau dansen berører desuden temaer som dans, teater, musik m.v. som også er kendte herhjemme, så samlingen ud over det regionale også kan bruges til at diskutere mere universelle temaer som, hvordan stemninger og følelser kan se ud i masker og bevægelse og hvordan dans, drama og ritualer kan beskrive fænomener, vi ikke er opmærksomme på i vores dagligdag.

Materialerne

Indien E består som alle andre Unesco-samlinger af en stor mængde forskellige materialer. Det kan være svært at danne sig et overblik over hele samlingen og dens anvendelsesmuligheder. Men lad os starte med en generel oversigt:

Materialer i Unesco Indien E:

- Litteratur
- Bøger
- Tidsskrifter
- Web-sider
- AV
- 5 billedserier på DVD
- Musik CD
- 3 film på DVD
- Tekster (3 generelle og 4 tematekster)
- Påklædningsanvisninger med fotos (i lånermappen og i gråt ringbind i kasse 3)
- Tekstmappe
- Genstande, ca. 250 stk.

Hjørnestenen i samlingen er genstandene. Genstandene kan deles op i følgende underkategorier:

- Husgeråd og redskaber
- Hygiejne og personlige effekter

- Tøj
- Skole
- Leg og fritid
- Religion
- Chhaudansen

Dermed dækker genstandene livet i Seraikella bredt. Derfor er det også op til brugeren at vælge ud i hvilke genstande, man ønsker at anvende, da man sagtens kan anvende samlingen uden at anvende alle genstandene.

Vi går naturligvis ud fra at alle genstandene bliver brugt med omtanke, så samlingen forlader brugeren i samme stand som den ankom. Men det betyder ikke at genstandene kun er til udstilling. Ideen ved Unesco-samlingerne er, at man ikke kan læse sig til alt – ved at se "fremmede" genstande i brug eller ved selv at bruge dem, opstår der ofte refleksioner over de vilkår af forskelle og ligheder mennesker lever under rundt om på Jorden. Derfor: brug genstandene, men med omtanke. I visse tilfælde kan det være en ide selv at kopiere genstandene, hvis man ønsker at anvende dem.

Teksterne i Indien E er delt op i to kategorier - generelle tekster og tematekster.

Generelle tekster:

Generel introduktion
Sahu storfamilien
Chhaudansens historie
Kasteoversigt

Tematekster:

Ganesh-puja
Sri Kedar truppen
Cricket

De generelle tekster er tekster, man bør gå igennem. Disse tekster handler om livet i Seraikella generelt og om chhaudansens betydning i byen. Temateksterne retter sig mere mod forskellige typer anvendelse af samlingen. Disse tekster indeholder ekstra oplysninger om specifikke emner eller anvisninger i, hvordan man kan anvende bestemte typer af genstandene.

Derudover indeholder tekstmapperne specifikke oplysninger, som ikke er inkluderet i de andre typer tekster. Her finder man f.eks. et kort over Sahu-familiens hus, indiske pengesedler, anvisninger i at iføre sig sari m.v. Det er op til brugeren selv at gå disse mapper igennem (efter at have læst de andre tekster) for at se hvad der kunne være relevant at anvende.

Da tekster i sig selv kun kan give et lille billede af livet i Seraikella, er der vedlagt et omfattende AV-materiale til samlingen for at sætte lyd og billeder på byen. Som ved genstande og tekster gælder det, at AV-materialet er så stort, at brugeren selv bør vælge ud ved starten, hvilke billedserier, film m.v. der kan være relevante for brugen af samlingen.

Billedserierne giver indblik både i hverdagslivet i Seraikella samt i chhaudansen og de store forårsritualer, chhaudansen er knyttet til. Ud over at sætte billeder på mange af oplysningerne i teksterne, indeholder teksterne til billedserierne mange nye oplysninger. Teksten til hver serie indledes med en kort introduktion, så brugeren hurtigt kan vælge hvilke serier, han/hun vil bruge.

Der er tre film i samlingen. To af dem er lavet af Niels Roed Sørensen, som stod for den oprindelige Seraikella-samling. "Maskemageren i Seraikella" (1972) handler om den nu afdøde maskemager Mahapatra. Filmen følger Mahapatra og fortæller om, hvordan maskerne bliver lavet og om betydningen af deres udformning. "Seraikella - en by ved en flod" (1993) er et filmportræt af Seraikella. Filmen er uden speak, men tager os gennem byen i billeder og lyd.

I foråret 2002 dækkede et filmhold fra Moesgaard forårsritualerne i Seraikella. Projektet blev aldrig færdigt, da vi ikke opnåede midler til at redigere det store materiale. Vi har dog valgt at vedlægge en præsentationsfilm "I Selskab med Guder", der viser 5 minutters præsentationer af de tre film, der skulle være kommet ud af projektet.

Endelig findes der musik cd'er i samlingen. Disse cd'er giver eksempler både på klassisk indisk musik, chhaumusik og moderne filmmusik.

Brugen af samlingen

De virkelige eksperter i brugen af Unesco-samlingerne er brugerne. Det er brugerne og ikke de etnografer, der har lavet samlingerne, der har erfaring med at anvende genstande i undervisning. Derfor vil vi heller ikke i denne lærervejledning komme med udførlige anvisninger i anvendelsen af samlingen.

Men vi vil dog give nogle overordnede ideer:

Som nævnt er ideen, at genstandene skal bruges. Dette kan gøres på mange måder. Ud over at anvende husgeråd og redskaber til madlavning m.v. kan genstandene bruges i den daglige undervisning i klassen. Således kan skolebøgerne med fordel anvendes i matematik, engelsk m.v. Skolebøgerne vil indeholde temaer, der kan genkendes fra den hjemlige undervisning, men det vil falde i øjnene, at bøgerne er bygget anderledes op, end vi er vant til herhjemme, og at man finder fag, som "Moral Virtues", der ikke er en del af det sædvanlige skema herhjemme.

Nogle af genstandene er grupperet til en bestemt funktion. F.eks. kan de religiøse genstande anvendes til at opstille en ceremoni (puja) som beskrevet i temateksten "Sumit holder Ganesh-puja". Her er det meningen at man anvender røgelsespinde, kamferterninger m.v. Men anvend disse ting i begrænset omfang, så der også er til de næste brugere.

Endelig er der genstandene til chhaudansen. I samlingen findes dragter til dansene "Radha-Krishna", "Spøgelset" og "Tigeren". Det er ikke intentionen, at eleverne skal kunne udføre disse danse, som de ser ud i Seraikella. Som det bliver nævnt flere gange i teksterne, er et af de afgørende elementer i dansene fra Seraikella, at man skal kunne gengive genkendelige følelser og figurer. "Radha-

Krishna” er en kærlighedsdans, ”Spøgelset” er en komisk figur og ”Tigeren” prøver at gengive en tigers naturlige bevægelser.

Med udgangspunkt i disse temaer (eller andre temaer I selv finder på) vil vi opfordre til at eleverne laver deres egne danse, hvor de prøver at gengive de nævnte følelser og figurer. Man kan evt. udvide dette og lave sine egne masker med andre udtryk og figurer, som kan anvendes i andre danse. Hvis man ønsker at holde fast i det indiske tema, kan man udvælge episoder fra Ramayana (IN.E 173) eller Mahabarata (IN.E 262) som udgangspunkt for dansene.

Vi håber, I får glæde af samlingen! For at kunne gøre den bedre, vil vi opfordre alle brugerne til at vedlægge gode ideer samt evt. forslag til forbedringer af samlingen bagerst i lånermappen og udfylde det vedlagte evalueringsskema.

Geografi, historie og befolkning

Geografi og klima

Seraikella ligger i det nordøstlige Indien, i delstaten Jharkhand. Hvis man skal finde Seraikella på et kort, er det nemmeste først at finde den nærmeste storby, Jamshedpur, som ligger ca. 300 km vest for Calcutta. På et godt Indiskort, kan man finde Seraikella lige sydvest for Jamshedpur.

Området omkring Seraikella er højslette med enkelte små bjerge. Byen er omgivet af små rismarker. Syd for byen løber floden Kharkai, som har stor betydning for byens indbyggere. Det er her de fleste bader og vasker deres tøj, foruden man henter sten og ler til bygning af huse m.v.

Mineraler

Seraikella ligger i et område, der er meget rigt på mineraler. De nærmeste storbyer Jamshedpur og Tatanagar (der er vokset sammen til én stor by) er etableret af den store industrimand, Jamshed D. Tata, som opkaldte de to byer efter sig selv.

Jamshed D. Tata valgte at placere en væsentlig del af sine fabrikker i området, fordi man her både finder kul og jern samt mineraler til udvinding af glas.

På grund af de store stål- og jernindustrier er området omkring Jamshedpur og Tatanagar præget af forurening. Lige udenfor Jamshedpur ligger der store bjerge af det kulagtige slagter, som er et affaldsprodukt fra stålproduktionen.

Når man kommer ud til Seraikella, er man væk fra den store industri, men mange folk fra Seraikella arbejder på fabrikker i Jamshedpur, Tatanagar og Raurkella mod nordvest.

Klima

Man siger området har fem årstider: forår (ca. 15/2-15/4), sommer (ca. 15/4-15/6), monsun (ca. 15/6-15/8), efterår (ca. 15/8-1/11) og vinter (ca. 1/11-15/2). Der er stor forskel på årstiderne. Sommeren er som regel tør og varm med temperaturer på op til 45 °C, mens vinteren kan være temmelig kold med temperaturer ned til omkring frysepunktet.

Sommeren er så varm at livet i byen ofte går i stå, fordi ingen kan holde til at lave noget. Når sommeren er på sit højeste, søger de fleste ind i skyggen i deres huse om dagen, og er kun ude tidligt om morgenen og om aftenen. Sommeren bliver brat afbrudt af monsunen, den indiske regntid, som er varm og meget fugtig. Det regner ikke konstant under regntiden, men der kommer gerne et eller to voldsomme regnskyl i løbet af dagen og ofte er der også voldsomme tordenbyger om natten. Monsunen er en befrielse efter den tørre og varme sommer, og regnen er helt afgørende for høsten. Men monsunen kan også være farlig. I Orissa, som ligger lige syd for Seraikella, har man flere gange oplevet store oversvømmelser og tyfoner i forbindelse med regntiden.

Byens historie

Området omkring Seraikella var oprindeligt beboet af ikke-hinduistiske stammefolk. Man ved ikke meget om, hvordan stammefolkene har levet, men der går flere overleveringer om dem i byen.

Oprindelsesmyter

En historie fortæller, at der fandtes to stammer i området, bhuyan og oraon, som kæmpede om magten. En gang inviterede bhuyan-stammen sine fjender til en stor fest for at de to grupper skulle slutte fred. Oraon'erne mødte op til festen, men hvad de ikke vidste var, at maden var forgiftet med et sovemiddel. Derfor faldt alle oraon'erne i søvn efter middagen og bhuyanerne kunne slå dem ihjel og blive eneherkere i området.

Men bhuyan'erne havde problemer med at kontrollere området, fordi de ikke kunne ride på heste. Hver gang de satte sig op på en hest vendte de i den gale retning. Derfor bestemte de sig for, at de første fremmede der kom til området, som kunne ride på heste, skulle gøres til konger. Da rajputterne (den nuværende kongekaste) dukkede op og viste sig at være dygtige ryttere, blev de derfor kronet til konger af bhuyanerne.

Historier som denne, som der fortælles flere af i området, skal dog ikke forstås som historiske kendsgerninger. De fungerer nærmere til at forklare, hvorfor stammebefolkningen måtte forlade området og den nuværende kongefamilie fik sin magt.

Kongefamilien og forholdet til briterne

Den nuværende kongeslægt, Singh Deo, siges at være kommet til området omkring 1205. Til at administrere det nye kongedømme hentede Singh Deo'erne en del hinduistiske kaster fra Orissa. Dette omfattede blandt andet brahminere, lærere og soldater, der var direkte tilknyttet hoffet, men også forskellige håndværkskaster, som var afgørende for at drive kongedømmet.

Kongedømmet blev nu etableret som et feudalsamfund, hvor befolkningen dyrkede jorden for kongen, som derefter fordelte høsten efter bestemte aftaler. Det var også kongefamilien, der drev byens skoler, byggede og vedligeholdte offentlige bygninger og sørgede for at byens mange templer fungerede.

Kongen af Seraikella lå ofte i krig med de omkringliggende kongedømmer. Derfor var det også afgørende for ham at have en stor stående hær. Fra 1700-tallet begyndte den britiske kolonimagt også at udkæmpe flere kampe med oprørsgrupper i Cuttack i Orissa. Briterne havde base i Calcutta og for at sikre sig adgang til Cuttack foreslog de i 1823 kongen af Seraikella at yde ham beskyttelse mod at han forholdt sig neutral i briternes kamp mod oprørsgrupperne. Dette indvilgede kongen i.

Det gode forhold til briterne skabte ro i Seraikella, hvilket blandt andet betød at soldaterne begyndte at udvikle deres selvforsvarsteknikker i mere og mere kunstnerisk retning, når de ikke længere skulle i krig. Desuden blev der åbnet for kongefamiliens kontakt til den store omverden gennem de britiske "venner". Men samtidig overtog briterne mere og mere af magten i Seraikella, så kongefamilien efterhånden mistede sin politiske og økonomiske magt.

Uafhængigheden og tilknytningen til Bihar

I tiden efter første verdenskrig begyndte mange af de europæiske kolonier rundt om i verden at løsrive sig fra deres koloniherrer – således også Indien. Størstedelen af befolkningen i det land, som havde været en af briternes vigtigste kolonier, ønskede selvbestemmelse.

Uafhængigheden kom dog ikke før efter anden verdenskrig, i 1947. For kongemagten i Seraikella betød uafhængigheden, at deres position blev endnu mere svækket. Indførelsen af demokrati i Indien betød, at de mange små og store kongedømmer rundt om i landet måtte afgive en stor del af deres ejendomme til staten.

Efter uafhængigheden blev Seraikella lagt under delstaten Bihar. Bihar er en af Indiens fattigste stater, og befolkningen i Seraikella har siden sammenlægningen beklaget sig over at være blevet en del af denne stat. Man føler sig mere knyttet til Orissa mod syd, som man anser for at være mere kultiveret og civiliseret end det fattige og korrupte Bihar. Derfor mente de fleste folk i Seraikella, at området burde være en del af Orissa.

Efter delstatsvalget i 2000 blev det bestemt, at de mange stammefolk i det sydlige Bihar skulle have deres egen delstat, Jharkhand. Derfor er Seraikella nu officielt en del af denne stat, som er så ny, at den endnu kun kan findes på de færreste Indienskort.

Befolkningen

Selv om Seraikella kun er på størrelse med en mindre dansk landsby, bor der omkring 10.000 mennesker i byen. De fleste er hinduer, men der bor også ca. 500 muslimer i byen.

Kasterne

Som overalt i Indien er befolkningen delt op i kaster. Kastesystemet er en opdeling af befolkningen på baggrund af deres erhverv. Samtidig rangordner kasterne befolkningen i høje og lave kaster. Hvis man kommer fra en høj kaste, bliver man anset for at være "renere", end folk fra lavere kaster, og det bliver derfor også forventet, at man fører et mere rent liv. At leve et rent liv betyder blandt andet, at man beder meget, at man ikke drikker spiritus og ryger, at man lever strengt vegetarisk og at man kender til hinduistisk filosofi. Folk fra de laveste kaster anses derimod for at være "urene", og kan derfor udføre opgaver som at slagte dyr, rense toiletter m.v., der anses for at være beskidte aktiviteter.

De højeste kaster i Seraikella er brahminerne og de kongelige, mens de laveste kaster er grovsmedene, vaskerne og barbererne. Desuden findes der kasteløse grupper, de såkaldte harijans. Disse grupper består blandt andet af fiskere (der rører ved døde dyr), dem der fjerner huder fra døde dyr (det er traditionelt også denne gruppe, der spiller trommer, som jo blandt andet består af skind fra døde dyr) og dem der fjerner toiletaffald.

Mens det overordnede hierarki med brahminer øverst og kasteløse nederst går igen over det meste af Indien, varierer antallet og typen af kaster fra sted til sted. I

oversigten over kasterne i Seraikella kan man se, at kasteopdelingen bærer stærkt præg af at byen har været et kongedømme. Mange af de højeste kaster har oprindeligt arbejdet for kongefamilien, men har i dag fundet andre erhverv.

Selv om en stor del af befolkningen i Seraikella i dag arbejder i erhverv, der ligger udenfor deres kaste, har kasterne stadig væk stor betydning for den måde, man omgås hinanden på i byen. Når man gifter sig, skal man gifte sig indenfor sin egen kaste, og generelt bliver folk af høj kaste behandlet med respekt af andre. Kasterne siger således ikke noget om hvor rige folk er, men udelukkende om hvilken anseelse de har i byen. Ofte er brahminerne for eksempel fattige, fordi de ikke må lave forretninger, mens vinhandlere og busejere, der er af lavere kaste, tjener forholdsvis mange penge.

Stammefolkene

Landsbyerne rundt om Seraikella er fortrinsvis beboede af de stammefolk, der oprindeligt boede i området. Stammefolkene, adivasierne, lever et anderledes liv, end hinduerne i Seraikella. Selv om adivasierne har optaget den hinduistiske religion, tilbyder de også en lang række lokale guder. De lokale guder anses ofte for at bo i den omgivende natur – i træer, bjerge, floder m.v.

Desuden har adivasierne en mere frigjort livsstil end folk i byen. Hvor bybefolkningen stort set aldrig danser offentligt (ud over i forbindelse med chhaudansen) og heller ikke drikker alkohol, afholder man ofte fester i landsbyerne, hvor man danser og drikker til den lyse morgen.

Det meste af tiden holder adivasierne sig ude i deres landsbyer, men hver fredag kommer de til Seraikella for at sælge grøntsager, flettede kurve, naturmedicin og andre varer på det ugentlige marked, hat.

Stammefolkene og de kasteløse (harijans) har gennem tiden levet under meget ringe vilkår. For at udbedre dette har indiske regeringer indført særlige regler for de såkaldte Scheduled Tribes and Castes. Der er oprettet støtteordninger for unge stammefolk og kasteløse, så de kan få råd til at uddanne sig og dermed ikke være afhængig af de beskedne jobs, deres familier traditionelt har været beskæftiget med. I Seraikella skal den lokale repræsentant i delstatsregeringen desuden være adivasi, ligesom inspektørerne på flere af de lokale skoler skal være det.

Seraikella år 2000

På overfladen ser Seraikella ud til at leve det liv, den har levet i mange år. Men der er løbende sket mange forandringer i byen.

Nye muligheder

Efter oprettelsen af staten Jharkhand har befolkningen i Seraikella stor tiltro til, at forholdene i byen vil blive forbedret. Siden kongemagten mistede sin indflydelse i årene efter selvstændigheden i 1947 har byens infrastruktur kun fungeret mangelfuldt. Vejene omkring byen er ikke blevet vedligeholdt, elforsyningen har ikke fungeret og jobmulighederne er ikke blevet udviklet. Alt dette har man holdt delstatsregeringen i Bihar ansvarlig for; regeringen har hverken haft midler eller vilje

til at ændre på tingenes tilstand, og desuden har ingen interesseret for Seraikella, som lå langt væk fra hovedstaden Patna(se kort).

Som en lille stat med store naturressourcer, har man tillid til, at den nye regering i Jharkhand kan rette op på disse problemer – og umiddelbart ser udviklingen da også ud til at gå i den rigtige retning. Kort tid efter statens oprettelse blev der lavet planer for reparationer af vejen mellem Jamshedpur og Seraikella, og desuden er der lavet planer for en ny bro over Kharkai-floden, som skal forbinde Seraikella med byens store opland mod syd.

I foråret 2002 var elforsyningen ligeså ustabil som altid, men mange af byens indbyggere påstår, at der har været forbedringer, og de regner med at forbedringerne for alvor slår til i den kommende tid. Dette er også nødvendigt, hvis de kommende generationer i Seraikella skal have en chance for at kunne følge med de store byer. Hvis strømmen går hver aften, kan skoleeleverne ikke læse deres lektier, og man vil heller ikke have en chance for at lære at anvende computere og IT, som er afgørende for at kunne læse på en videregående uddannelse.

Mens områdets muligheder for at følge med udviklingen i byerne stadig er usikker, har oprettelsen af Jharkhand betydet, at der er etableret en række nye jobs i byen. Seraikella har overtaget en række nye administrative opgaver. De nye jobs omfatter velkendte opgaver som politiinspektører, skolelærere, kontorarbejdere ved den lokale retsbygning m.v. De højeste af disse nye stillinger bliver besat af folk udefra, der er udstationeret af delstatsregeringen, mens de mere "normale" stillinger som kontorfunktionærer m.v. bliver søgt af lokale. Dette betyder, at der er flere jobs de lokale, der har læst på college, og at der skal oprettes funktioner, der svarer til hvad tilflytterne er vant til fra de storbyer, de kommer fra.

Chhaudansens historie

De tidligste danse

Stammedansene

De ældste dansere i Seraikella fortæller, at der har eksisteret danse i Seraikella lige så længe, der har boet mennesker i området – d.v.s. i omkring 800 år. De oprindelige stammefolk var jægere, og de lavede danse, hvor de efterlignede de dyr, der omgav dem. De efterlignede tigreren, elefanten, hjorten o.s.v. Sandsynligvis har de brugt masker af blade til at skjule ansigtet i.

Hinduistiske temaer

Da kongefamilien kom til området hentede de mange hinduistiske kaster til Seraikella (se generel tekst: Byens historie). Den hinduistiske befolkning tog de mange myter og fortællinger om hinduistiske guder med sig, og begyndte at komponere gruppedanse over disse temaer.

Kasterne boede i hver deres område af byen og i hvert kvarter blev der oprettet en akhara. En akhara er et sted, hvor man mødes for at træne dans. I akharaen blev de unge mænd fra kvarteret oplært i dansene og musikken af de ældre mænd. Den bedste af de gamle dansere og musikere blev kaldt ustad, lærermesteren.

Hvert år, i forbindelse med forårsritualerne, blev der arrangeret en stor dansefestival, hvor der både deltog trupper fra Seraikella og fra de omgivende landsbyer. Til dansefestivalen skulle de forskellige akharaer kæmpe mod hinanden i en stor dansekonkurrence. Konkurrencen foregik i paladsgården og hele byens befolkning mødte spændte op for at se, hvordan det gik deres akhara. Kongen var dommer i konkurrencen, og hvert år kunne han således udnævne den bedste akhara, som var hævet over de andre indtil næste år.

Soldaternes danse

Samtidig med at de hinduistiske kaster indførte nye temaer, blev der udviklet en anden type dans i soldaternes træningslejr. Soldaterne begyndte at udvikle deres selvforsvarsteknikker med sværd og skjold, så de blev mere og mere elegante og til sidst blev til en egentlig dans. Denne dans blev kaldt for pari-kandha – pari betyder skjold og kandha betyder sværd.

Når soldaterne optrådte med parikhanda-dansene, bar de store papmachemasker, der forestillede dyr. Maskerne havde en stor åben mund, som danserne kiggede ud af. Derfor blev de også kaldt hama patia, åben mund.

Kongefamilien ændrer dansen

Indtil 1930'erne havde kongefamilien ikke deltaget aktivt i chhau-dansen. Men da Adit Pratap Singh Deo i 1930 blev udnævnt til konge, indførte han som noget nyt ministerier, og hans bror, Bijay Pratap Singh Deo, blev udnævnt til kulturminister.

Sammen med de bedste lokale dansere og musikere satte Bijay Pratap sig for at skabe en ny dans, der skulle svare til de største klassiske indiske danse, og også gerne falde i det rige Europas smag.

Indtil han blev kulturminister i Seraikella, havde Bijay Pratap boet i Calcutta, hvor han studerede på universitetet. Det første han gjorde, da han kom til Seraikella, var derfor at tage rundt til alle de forskellige trupper i området for at se de forskellige danse. Han samlede alle de bedste dansere og musikere og begyndte sammen med dem at udvikle en ny dans.

Den nye dans blandede elementer fra de gamle efterligninger af dyrenes bevægelser, hinduernes danse om deres guder og soldaternes selvforsvarsteknikker og føjede nye ting til. Mens han boede i Calcutta var Bijay Pratap blevet meget glad for vestlig ballet. Derfor tilførte han den nye dans i Seraikella mange elementer fra balletten. Hvor parikandha dansen var meget voldsom blev den nye dans meget yndefuld.

Dette kunne man også se på de nye masker. Sammen med maskemageren Mahapatra udviklede kong Adit og Prins Bijay en helt ny type masker – de masker man kender fra Seraikella i dag. De gamle masker havde blot forestillet et bestemt dyr, men de nye masker forestillede både dyr, natur (Havet, Månen, Floden) og de mange forskellige guder. Og samtidig skulle maskerne nu gengive bestemte udtryk. Man skulle kunne se på masken om figuren var glad, ked af det, forelsket, sur o.s.v.

Chhaudansen bliver populær

Den nye dans i Seraikella blev kaldt Seraikella chhau, og den blev hurtigt meget populær i området. Allerede få år efter Bijay havde grundlagt den nye dans tog den kongelige trup på deres første Indiens-tur. Og allerede året efter, i 1938, tog truppen på turne i Europa.

Kedar Nath Sahu, Guruji, var kun 12 år dengang, men alligevel kom han med på turneen. Han kan fortælle, hvordan alle i truppen blev forfærdede, da de skulle ud at sejle. Ingen af truppens medlemmer havde set havet før, og nu skulle de sejle i tre uger for at komme til Europa. Men de blev en stor succes i Europa, hvor de blandt optrådte i Rom, Paris og London. Efter den tid begyndte folk rundt om i Indien at kende til Seraikella chhau.

I 1960'erne begyndte Seraikella også at få besøg af dansere fra Europa og USA, som havde hørt om dansen under besøg i New Delhi, Calcutta eller Bombay. Mange af dem blev så begejstrede for dansen, at de selv lærte nogle enkelte af de mange danse. Og nogle af dem arrangerede turneer for trupper fra Seraikella i Europa og USA.

Siden dengang har Seraikella løbende haft besøg af dansere fra hele verden og trupper fra byen har turneret verden rundt.

Sri Kedar-truppen

Maskedansen chhau er en central del af livet i Seraikella. Dansen har gjort byen berømt i hele Indien og dansere fra Indien og udlandet kommer ofte til byen for at lære den specielle dans. Så selv om Seraikella ligger langt ude på landet, er byen ikke isoleret fra omverdenen. Byens bedste dansere turnerer rundt i hele verden og underviser på danseskoler i de store byer Calcutta, Delhi og Bombay. Desuden er dansen en vigtig del af forårsritualerne, chaitra parva. Forårsritualerne er årets største festival, hvor der går store optog gennem byen, og befolkningen ofrer geder, høns, ænder, blomster og frugt til guderne – og det er det eneste tidspunkt på året, hvor chhaudansen bliver fremført i Seraikella.

Sri Kedar centeret

Den mest kendte danser i Seraikella i dag er Kedar Nath Sahu, som de fleste i byen blot kender som Guruji. En guru er en læremester, der ikke blot anses for at være god til én ting, men ekspert i alle de ting, der har med dansen at gøre. Guruji er i dag (2002) sidst i 70'erne og danser ikke længere. Men da han var ung, dansede han i den kongelige trup, og siden da har han undervist rundt om i Indien og i USA og Europa. Efter Guruji stoppede med at danse, startede han sin egen danseskole, Sri Kedar Art Centre. I starten var han selv lærer på centeret, men i dag har hans sønner, Malay og Nilay taget over. Malay underviser i dans, mens Nilay underviser i trommer.

Opvisningsgruppen

Sri Kedar Art Centre har tre forskellige trupper. Den vigtigste trup er opvisningsgruppen, som består af de dygtigste dansere. Flere af disse dansere har danset sammen i mange år, så de kender hinanden godt. Sri Kedar-truppen har været på turneer i Japan, Korea, Kina, Rusland, Indonesien, Bangladesh, Mongoliet, Pakistan, Frankrig, Italien, Danmark, USA, Mexico, Venezuela, Costa Rica, Columbia og Brasilien. Opvisningsgruppen øver kun når de skal optræde – d.v.s. når de skal på en turne og i den sidste måned inden den årlige dansefestival i Seraikella. I løbet af denne måned øver de hver aften fra omkring klokken 20 til 23. På det tidspunkt af året er det for varmt at træne om dagen, og desuden skal mange af danserne passe et job i løbet af dagen, så der er ikke tid til at danse før om aftenen. Når truppen øver, kan man høre lyden fra trommerne i hele kvarteret, hvilket trækker mange folk til. De fleste indbyggere i Seraikella kender chhaudansene lige så godt som danserne gør, så når der bliver øvet kommer folk ofte for at kigge på og se om danserne gør det ordentligt.

Drenge- og pigetruppen

Ud over opvisningsgruppen har Sri Kedar centeret to hold for børn – et for drenge og et for piger.

Traditionelt har piger ikke danset chhaudans, men for nogle år siden, startede Guruji et hold for små piger. Pigerne har holdt ved, og kommer og øver, når de har lavet en aftale med Guruji. Guruji underviser både pigerne i chhau og i de danse, der blev danset i Seraikella, inden man begyndte at danse chhaudans. Pigerne bruger mest dansen som en hobby. Selv om de er dygtige, vil ingen af dem blive medlem af opvisningstruppen, som kun er for mænd. Men måske kan nogle af dem arbejde videre med deres dans, hvis de engang skal studere i en af de store byer, hvor det er mere normalt at piger danser.

Drengeholdet på Sri Kedar centeret består fortrinsvis af drenge fra det kvarter, hvor Sahu-familien bor, kansari sahi. Men derudover kommer der også drenge fra landsbyerne omkring Seraikella, hvis forældre mener de har et talent, der skal bygges videre på. Da Guruji og Malay er meget anerkendte i hele området, henvender man sig ofte til deres trup, når man ønsker at udvikle en talentfuld danser. Drengene træner jævnligt under ledelse af enten Malay eller Nilay. Først lærer de nogle grundlæggende trin og danse, hvorefter man løbende bygger ovenpå, så de bedste til sidst bliver medlemmer af opvisningstruppen. At udvikle en god chhaudanser tager flere år, og hvis man vil være rigtig god, har man ikke tid til at have et normalt arbejde. Derfor er man afhængig af de få stipendier, der deles ud fra delstatsregeringen til særlig lovende kunstnere.

Dansesfestivalen

Selv om mange mennesker i Seraikella beskæftiger sig med chhaudansen dagligt, bliver dansen kun opført én gang om året i byen. I forbindelse med de årlige forårsritualer i april, afholder man den store årlige dansesfestival.

Oprindeligt blev dansesfestivalen afholdt over fire dage i paladsgården, hvor alle de bedste dansere fra området kom for at optræde. Men efter den kongelige familie stoppede sit engagement i dansen, spredte dansesfestivalen sig til flere forskellige steder. Befolkningen i byen kunne ikke blive enige om, hvem de skulle bakke op om, så i dag afholdes der tre forskellige festivaler i byen.

Festivalen i paladsgården afholdes stadigvæk, men arrangeres i dag ikke af kongefamilien, men af dansere fra landsbyerne og fra mindre dansetrupper i Seraikella. På fodboldbanen udenfor byen afholder Government Chhau Dance Centre deres festival, og endelig afholder Sri Kedar truppen deres festival på Durga Mela foran paladset.

Forberedelserne

Det er Malay Sahu, der står for at arrangere festivalen på Durga Mela. Der er mange ting der skal planlægges: der skal laves aftaler med landsbydansere, som gerne vil deltage; der skal samles penge ind til at dække udgifterne; der skal laves aftaler med de landsbykvinder, der skal bygge gulvet til dansescenen op; der skal bestilles udstyr til opbygning af scene og stole til publikum; der skal bestilles lyd- og lysudstyr, der skal skaffes mad og drikkevarer til danserne – og så skal der øves danse op.

Danserne er næsten mere nervøse for at optræde i Seraikella end for at optræde i udlandet. I udlandet ved folk ikke rigtig, hvordan dansene skal se ud, men i Seraikella kender folk hvert eneste lille trin, så her lægger de mærke til alle fejl. Derfor øver danserne hver aften de sidste 3-4 uger op til festivalen, og Malay prøver at lære hver enkelt danser at udføre alle trinene korrekt.

Sahu-'storfamilien'

Storfamilien

Sahu-familien bor i kvarteret vest for hovedgaden, ward nr. 5. Sahu-slægten tilhører Kansari-kasten, der efter traditionen arbejder med metalarbejde i sølv og guld samt bronze og andre legeringer. Dette håndværk er i dag stort set udkonkurreret af fabriksfremstillede varer, så nu arbejder de fleste folk fra Kansari-kasten indenfor andre erhverv.

Som de fleste andre i Seraikella bor Sahu-familien i en såkaldt "joint family", storfamilie, med Kedar Nath Sahu som overhoved. Kedar er født i 1924 og han har altid boet på dette sted i Seraikella. Foruden ejendommen i ward nr. 5 ejer familien lidt jord til risavl ca. 6 km. vest for byen i nærheden af en landsby, der beboes af Santhaler.

Sahu-storfamilien består i 2002 af Guruji, hans hustru Bhargabi og deres fem sønner med deres familier:

Prakash, 53 år, gift med Jotshana (svigerdatter, "bahu"), 45 år

Ajay, 50 år, gift med Sandeepi, 30 år

Bijay, 45 år, gift med Saraswati

Malay, 37 år

Nilay, 35 år

Prakash og Jotshana's tre døtre Jollie, 23 år, Sallie, 21 år og Sophie, 16 år

Ajay og Sandeepi's datter Tabli, 12 år

Bijay og Saraswati's datter Shivani, 3 år

I et andet hus på ejendommen i ward nr. 5 bor Gurujs ældste brors søn med sin kone og to sønner. Alt i alt bor der altså 19 personer i storfamilien.

Ægteskab

Ud over medlemmerne i storfamilien har Guruji og Bhargabi tre døtre, der alle er blevet gift og nu bor hos deres mænds familier: Parvati, 45 år, Bibati, 36 år og "Baby", 30 år. Efter de er blevet giftet væk, besøger døtrene kun meget sjældent Seraikella.

Ægteskab indgås indenfor ens egen kaste, oftest med en familie fra Orissa. Der forekommer enkelte "forelskelses-ægteskaber", men det almindeligste er et arrangeret ægteskab, hvor forældrene til parret først mødes og forhandler om medgift, arrangement af bryllup, tidspunkt for bryllup m.v. I disse tilfælde ses brud og brudgom kun et par gange inden selve brylluppet.

Medgift betyder at brudens familie skal betale en pris til gommens familie. Det kan være i form af en motorcykel, bil, kontanter eller smykker - og gerne flere af delene på én gang. Desuden skal brudens familie betale for brylluppet som ofte er en bekostelig affære, da der kommer flere hundrede gæster, der alle skal bespises. Derfor er det også et problem for Sahu-familien at alle børnebørnene er piger. Det betyder nemlig, at familien nu kan se frem til at skulle gifte i hvert fald 5 piger væk - og foreløbig er der ingen drenge i den næste generation, så man kan få nye svigerdøtre og medgifter til familien.

Kvindernes hverdag

I storfamilien er dagens rutine den samme, koncentreret om måltiderne:

morgenmad kl. 9.30

frokost kl. 14.00

eftermiddagste kl. 16.30

middag kl. 21.30

Dagens rutine er for kvindernes vedkommende bestemt af madlavning og børnepasning. Derfor går kvinderne og de unge piger, der ikke længere går i skole også kun sjældent uden for husets rammer. Bortset fra enkelte familiebesøg, går kvinderne stort set kun uden for gårdmuren, når de skal hen til et tempel for at bede. Men der er masser af arbejde at lave derhjemme. Ved dagens 3 hovedmåltider serveres der altid nyfremstillede retter, baseret på de mange forskellige grøntsager, der er til rådighed. Desuden skal der laves friskbagte brød, chapati, eller friturekogte "dosas" (se "Seraikella-kogebogen").

Indiske måltider består af mange retter, som er tidskrævende at fremstille. Et Orissa-præget køkken er ikke så krydret som i mange andre indiske stater. Men der indgår altid "massala" i retterne og den proteinholdige linseret, "dhal", er en nødvendig del af måltidet. Netop brugen af linser og bønner gør kød næsten overflødig, men fisk og krebsdyr er almindelige ved frokosten.

Først og fremmest er det dog ris, der præger måltiderne. Risen er hjemmeavlet og hjemmeforarbejdet. Risens skaller fjernes dog nu til dags på en af de 9 el-drevne rismøller i byen. Den nyhøstede ris kaldes "paddy" og opbevares i store flettede beholdere. Da Sahu-familien ofte har gæster fra andre egne af Indien og fra udlandet, er måltiderne især morgenmaden præget af vestlig livsstil. Der serveres således æg, ristet brød og marmelade.

Mændenes hverdag

I modsætning til kvinderne foregår det meste af mændenes hverdag udenfor hjemmet. Prakash arbejder hver formiddag med at renskrive breve på skrivemaskine nede ved retsbygningen, Ajay arbejder som bygningskonstruktør, Bijay underviser i chhau på Government Chhau Dance Centre, Malay underviser i chhau på Sri Kedar Art Centre, mens Nilay ikke har noget fast job. Desuden tilbringer mændene en del tid på Daily Market. Dels står mændene for stort set alle indkøb, dels mødes de med venner på markedet, hvor de drikker te og snakker.

I hjemmet er det mændene der bestemmer. Det er helt i orden at mændene beder kvinderne og børnene om at udføre de fleste opgaver for sig: "Lav noget te", "Hent min neglerenser", "Sæt lige stolen derover, så jeg kan sidde i skyggen". Det er mændenes ret at kommandere på denne måde, og der er tilsyneladende ikke nogen, der tager det ilde op.

Når man spiser er det også mændene, der får serveret først. Da Sahu-familien er så stor, spiser hver kernefamilie for sig, så der er aldrig særlig mange der spiser ad gangen. Når mændene sidder og spiser, sidder flere af kvinderne ofte omkring spisestedet, og man diskuterer, hvad der er sket i løbet af dagen, og får planlagt kommende opgaver.

Huset

I Sahu-familiens huse foregår der løbende om- og tilbygninger. Tegninger viser, hvordan gamle og nye huse føjer sig ind i hinanden (se kort i tekstmappe, bk nr.26).

Det gamle lerhus (nr. 9-16) er det hus, Guruji blev født i. Her bor i dag Prakash og Ajay med deres familier. Hver familie har ca. 25 m² til rådighed. Det er meningen, at dette hus med tiden skal erstattes af et hus af beton.

Betonhuset (nr. 2-5) har fået en overetage, som bebos af Bijay og hans familie, mens Guruji og Bhargabi sover i stueetagen. I det store hus (nr. 34) bor guldsmeden med sin familie. Dette hus har også fået en overetage, som indtil videre kun anvendes, når der er gæster. De tre huse har fælles brønd, husalter og wc. Fiskedammen (nr. 29) er fælles for de omkringboende familier.

Da familien efterhånden er ved at være for stor til huset, er Malay og Nilay begyndt at bygge hver deres hus på den grund tæt på hjemmet, hvor Sri Kedar Art Centre hører til. Disse huse er endnu ikke færdige, men det er meningen, at Malay og Nilay skal flytte herover med deres familier, når de er blevet gift.

Oversigt over kasterne i Seraikella

I. De øverste lag

- 1) **Brahminerne: en religiøs og kulturel elite. Må ikke selv dyrke deres jord.**
- 2) **Katriar eller Rajputs: den tidligere enevældige fyrstelige familie.**
- 3) **Mahanty: tidligere officerer i den kongelige hær.**
- 4) **Jyotih: astrologer.**
- 5) **Hunj: medlemmer af fyrstefamilien, "zamindars".**

II. De mellemste lag

- 6) **Kandaih: oprindeligt kongehusets livvagter.**
- 7) **Kanduad: oprindeligt kongehusets tjenerstab.**
- 8) **Kandaik: oprindeligt kongehusets garde, portvagter.**
- 9) **Bonia: guldsmede.**
- 10) **Khadra: sølvmede.**
- 11) **Kansari: metalarbejdere.**
- 12) **Patra: silkevævere.**
- 13) **Teli: oliefremstillere.**
- 14) **Gudia: fremstiller slik og kager.**
- 15) **Goud: mælkehandlere**
- 16) **Sundhi: vin- og spiritushandlende.**
- 17) **Tamili: betelsælgere.**
- 18) **Darega: landbrugere.**
- 19) **Kurmi: landbrugere.**
- 20) **Kumhar: pottemagere.**

III. Indvandrede kaster

- 21) **Marwari: velhavende entreprenører og handlende. Driver ofte lastbil- og bustransport. Indvandret fra Rajasthan i det nordvestlige Indien omkring 1940'erne.**
- 22) **Muslimere: handlende, blandt andet fotoforretninger. Der findes ca. 200 muslimer i Seraikella, som har egen moske.**

IV. Hinduistiske men "urørlige" kaster

- 23) **Komar: grovsmede.**
- 24) **Dhobar: vaskemænd.**
- 25) **Bhandari: barberer.**

V. Hinduistiske men kasteløse grupper, harijans

- a) **Ghunig: fiskere, i kraft af deres arbejde rører de ved døde dyr.**
- b) **Mughi: rengøringsfolk, blandt andet for syge og døende mennesker.**

- c) *Ghasi: rengøringsfolk, fjerner blandt andet affald fra toiletter.*
- d) *Dom: fjerner huder fra døde okser og bøfler. Fremstiller trommer til chhaudans.*
- e) *Mahali: kurvemagere.*
- f) *Tanti: vævere.*

De kasteløse grupper *bor ofte udenfor byen i landsbyer for sig selv.*

Cricket

Cricket er den mest populære sportsgren i Indien. Cricketstjerner i Indien bliver feteret på lige fod med fodboldstjerner i Danmark. De optræder konstant i tv, bliver brugt i reklamer, er kransekagefigurer ved åbninger af arrangementer o.s.v. Spillet kom til Indien med de britiske koloniherrer og den dag i dag er det stadigvæk tidligere britiske kolonier, der dominerer spillet: Australien, New Zealand, Sydafrika, Indien, Pakistan, Sri Lanka og Vestindien er foruden England selv verdens førende cricketnationer.

Sådan spiller i cricket

Selv om cricket umiddelbart kan se temmelig indviklet ud, er det egentlig bare en udvidet form for rundbold. Rigtig cricket består af to hold med hver 11 spillere, hvor der kun er to spillere i aktion ad gangen på det ene hold. For at gøre spillet lidt sjovere for alle vil vi her beskrive spillet, som det bliver spillet af drengene i Seraikella, hvor alle er i aktion hele tiden.

Banen

Cricketbanen er meget simpel. Man skal helst spille udendørs med god plads omkring sig. På banen stiller man to "gærder" overfor hinanden med ca. 10 meters afstand (kan forkortes eller udvides – den officielle afstand er 20 m). Gærderne består af tre pinde på hver ca. 70 cm (de skal helst være lige lange), som stikkes i jorden med ca. 10 cm afstand, så gærdet alt i alt er godt 20 cm bredt. Oven på gærdet lægges én pind på ca. 20 cm eller to pinde på hver 10 cm, som hviler på gærdet. 60 cm foran hvert gærde afmærkes en streg på ca. 1 m parallelt med gærdet.

Hvis man spiller på et stort område, bestemmer man en afgrænsning, gerne cirkulær og min. 30 m i diameter, for hvor langt banen går. Alt udenfor denne afgrænsning kaldes "out of bounds".

Udstyr

Det øvrige udstyr består af et cricketbat og en tennisbold.

Spillet

Spillet består af en "batsman", som slår til bolden, og et frit antal (helst mere end to og færre end otte) markspillere.

Batsmanen stiller sig foran det ene gærde med front mod det andet. Markspillerne vælger efter tur en kaster, "bowler". Kasteren skal forsøge at vælte det gærde, batsmanen står foran, ved at kaste fra det modsatte gærde.

Det er batsmanens opgave både at forsvare gærdet, så markholdet ikke rammer det med bolden. Desuden skal batsman'en score point ved at slå til bolden og løbe så

mange gange som muligt frem og tilbage mellem de to gærder. Markholdet kan lukke et gærde enten ved at kaste bolden så det rammer det ene gærde eller simpelt hen ved at berøre det ene gærde med bolden i hånden. Når et gærde er blevet lukket kan batsmanen ikke løbe hen til det.

Markspillerne skal forsøge at få fat i bolden, når batsmanen har slået og så hurtigt som muligt få den hen til det ene gærde og lukke det. Hvis markholdet når at lukke gærdet inden batsmanen kommer derhen, eller hvis de griber hans slag, er batsmanen ude og han skifter rolle med en af de andre spillere (efter tur).

Spillet kan fortsætte så længe man gider eller indtil en spiller har opnået en aftalt pointscore.

Regler

Kasteren tager tilløb bag det modsatte gærde af hvor batsmanen står. Hvis han kommer tættere på end dette gærde, er der overtrådt.

Hvis kasteren vælter batsmanens gærde med bolden er batsmanen ude.

Hvis batsmanen vælter et gærde med battet er han ude.

Hvis batsmanen snitter bolden og bolden derefter rammer gærdet er batsmanen ude.

Batsmanen må kun bruge battet. Hvis han stopper et kast, der ville have ramt gærdet, med kroppen, er han ude.

Hvis en markspiller griber batsmanens slag er batsmanen ude.

Hvis markholdet når at lukke et gærde inden batsmanen er nået derhen er batsmanen ude. Så snart batsmanen har begge ben ude over linien foran gærdet, kan han ikke vende tilbage til sit eget gærde, men skal løbe til det modsatte gærde.

Hver kaster kaster én "inning" ad gangen. En inning består af seks kast.

Batsmanen må slå bolden i alle retninger. D.v.s., hvis han kun snitter bolden og bolden derefter springer hen bag gærdet, må han også gerne løbe.

Pointgivning

Som i rundbold er det kun den, der slår, der kan score point. Batsmanen får ét point hver gang han kan løbe fra det ene gærde til det andet.

Hvis en batsman slår en bold "out of bounds", d.v.s. uden for den aftalte afgrænsning af banen, kan markholdet ikke lukke gærderne. Hvis bolden har ramt jorden, inden den gik "out of bounds" får batsman'en fire point. Hvis bolden derimod er fløjet direkte "out of bounds" får batsmanen seks point.

Som spillet foregår i Seraikella spiller man ikke med hold, så hver enkelt spiller scorer point til sig selv.

Tips

Det kan være svært at ramme gærdet for kasteren, og ofte er det svært at kontrollere bolden, så den ikke flyver langt forbi gærdet. For de fleste virker det bedst, hvis man prøver at studse bolden ned i jorden kort inden gærdet.

Det er en god ide hvis markholdet placerer en spiller ved hvert gærde. Disse spillere kan fungere ligesom "opgiveren" i rundbold, så de andre markspillere kan kaste bolden hen til dem, og gærdet hurtigt kan blive lukket.

Holdspil

Hvis man er mange spillere kan man spille "rigtig" cricket med hold. Reglerne i rigtig *cricket er de samme som nævnt ovenfor, blot med den forskel, at det hold, der slår, har to spillere inde ad gangen – en ved hver sit gærde.*

Spillerne deles op i to lige store hold. Det ene hold er batsmen og det andet hold er markspillere. Batsmenene vælger to spillere, der starter inde, mens de andre foreløbig er udenfor spillet. Markspillerne vælger som sædvanlig en kaster.

Kast og slag fungerer som beskrevet ovenfor. Men hvis én batsman er kommet udenfor stregen foran gærdet og dermed er begyndt at løbe skal begge batsmen løbe - og begge kan lukkes ude. De to batsmen må ikke løbe til det samme gærde og det er den batsman, der løber mod det gærde der bliver lukket, der er ude.

Markholdet vælger en ende, de vil kaste fra, og kaster til den batsman, der er nået ned til det pågældende gærde. Når en kaster har kastet en "inning" (altså seks kast) skifter man og en af de andre markspillere bliver kaster. Man kan kaste alle seks kast i en inning til det samme gærde.

Når en batsman er grebet eller lukket ude, skifter han med en fra sit eget hold og deltager ikke længere i spillet.

I holdspillet scorer batsmenene naturligvis point til deres hold. Man kan vælge enten at spille til en aftalt pointscore, spille indtil alle har været batsman eller spille indtil hvert hold har kastet et bestemt antal "innings".

Sumit holder Ganesh-puja

Selv om dagene i Seraikella ofte ligner hinanden, bliver den faste rytme brudt af større eller mindre festivaler til ære for de mange hinduistiske guder. Der går ikke en måned uden en festival. I løbet af et år afholdes der omkring 15 festivaler til ære for forskellige guder.

De største af festivalerne samler hele byens befolkning. Især Chaitra Parva i april, som afholdes til ære for Shiva, og Durga-puja, som afholdes til ære for gudinden Durga, i oktober trækker mange folk til.

Da de enkelte guder dækker hver deres område, går folk i Seraikella ikke lige meget op i hver eneste festival, puja: Saraswati er gudinde for visdom og Saraswati-puja er derfor særlig populær blandt skoleelever, Laksmi er gudinde for velstand og bliver derfor især tilbedt af byens handlende, Biskarma er gud for teknik og maskiner og bliver især tilbedt af mekanikere, ingeniører og folk med biler eller motorcykler o.s.v. En puja foregår på den måde, at dem der ønsker at afholde en puja samler penge ind i nabolaget til at opbygge et midlertidigt tempel og købe ris og søde sager til at dele ud som prasad, velsignet mad. På dagen for pujaen opstiller de deres tempel og uddeler prasads til de folk, der kommer forbi for at bede.

Drengen Sumit, der bor overfor Sahu-familien er særlig glad for guden Ganesh, og har bestemt sig for at holde Ganesh-puja

Sumit

Sumit er 10 år gammel. Selv om hans familie er brahminer, har de ikke mange penge, men dog penge nok til at Sumit kan få privatundervisning af en god lærer hver eftermiddag. Sumits forældre bor ikke i Seraikella. De er flyttet til en større by, hvor de arbejder. Derfor bor Sumit hos sine bedsteforældre og fasteren, der er omkring 20 år gammel.

Ganesh

Sumit er en glad dreng og hans yndlingsgud er Ganesh. Ganesh er guden med menneskekrop og elefanthoved. Myten fortæller at Shiva og Parvati engang fik en velskabt søn, Ganesh. Kort efter Ganesh' fødsel tog Shiva til Himalaya. En dag, mens Shiva var væk, skulle Parvati på et ærinde udenfor huset. Hun bad derfor sin unge søn om at passe på huset og ikke lukke nogen ind.

Mens Ganesh passede huset kom Shiva uanmeldt tilbage. Da han kom til sit hjem mødte han en ung mand, der holdt vagt foran huset. Shiva kunne ikke kende den unge mand, og Ganesh kunne heller ikke genkende sin egen far. Derfor afviste han, som han havde fået besked på, at lukke den fremmede ind. Shiva er kendt for sit iltre temperament, og da Ganesh ikke ville lukke ham ind i sit eget hus, blev han så rasende, at han tog et sværd og huggede hovedet af Ganesh.

Da Parvati kom hjem, så hun sin søn ligge udenfor huset, og blev naturligvis meget forfærdet. Da hun hørte Shiva forklare hvad der var hændt, blev hun rasende – det var deres egen søn, han havde slået ihjel! Parvati bød straks Shiva at gå ud og finde et nyt hoved til drengen. Han skulle tage hovedet fra det første væsen han mødte, der lå knælende med hovedet mod nord.

Shiva gik derfor ud for at finde et nyt hoved til sin søn. Det første væsen han fandt var en elefant. Derfor har Ganesh elefanthoved og barnekrop. Ganesh er kendt for at være meget klog, finurlig og legesyg. Han er altid i stand til at snyde andre. Desuden beskytter han kunstnere som dansere og musikere. Derfor er han også Sumits yndlingsgud.

Ganesh-puja

Sumit starter forberedelserne til sin Ganesh-puja nogle dage inden, den skal afholdes. Han går rundt til naboerne og samler penge ind de fleste giver ham små beløb med et smil – 1 rupee, 5 rupees, 10 rupees. Ligesom når de voksne holder de store festivaler, giver han alle dem, der giver penge en kvittering, hvor der står, hvor meget de har givet.

Tidligt om morgenen på selve dagen, går han på marked med sin faster. De køber alle de ting, der skal bruges til pujaen: små kager og slik, kokosnødder, blomster, røgelsespinde og rødt pulver. Derefter går de hjem og laver et lille tempel.

Templet består af et bord dækket af en stor baldakin. På bordet står der en plakat med Ganesh på. Da templet er færdig, får Sumit besøg af en præst. Han udfører en ceremoni til ære for Ganesh. Han tænder røgelsesterninger og –pinde, som bliver placeret i små stager foran Ganesh-billedet. Rundt om stagerne lægger han blomster og små stykker kokosnød. Det er alt sammen gaver til præsten.

Mens præsten stiller gaverne op læser han hellige vers op. Versene kalder på gudernes opmærksomhed, så de alle kan se, at Sumit holder puja for Ganesh. Han forklarer guderne, at pujaen er Sumits gave til Ganesh, og at Sumit beder Ganesh om beskyttelse. Da ceremonien er ved at være færdig giver præsten Sumit en lille kage og et mærke – en tilak – i panden, med det røde pulver, Sumit og hans faster købte på markedet om morgenen. Kagen kaldes prasad, hellig mad, mens mærket skal vise, at Sumit har modtaget gudernes velsignelse.

Efter præsten er gået, begynder børnene fra kvarteret at komme hen til Sumits puja. Sumit står foran det lille tempel og byder alle sammen velkommen. Børnene går hen til templet og hilser på Ganesh ved at lægge håndfladerne sammen og føre dem op til panden. Nogle af dem beder også en

lille bøn til Ganesh. Når de har hilst på Ganesh, får de en lille kage og et stykke kokosnød af Sumit, og han giver dem et rødt mærke i panden, som det han selv har. Resten af dagen kommer der børn, der beder til Ganesh og får en prasad. Sidst på eftermiddagen pakker Sumit og hans mormor templet sammen. Blomsterne og resterne af kokosnødderne tager de med ned til floden, hvor de kaster dem ud i vandet som en gave til guderne.

Ganesh-puja er færdig for i år, men Sumit glæder sig allerede til at holde den igen næste år.

Billedserie 1: En tur rundt i byen

Denne serie tager jer med en tur rundt i Seraikella. Vi ankommer med bussen fra Jamshedpur og går derefter rundt og ser de vigtigste steder i byen.

1

Når man skal til Seraikella, er det nemmeste at tage toget til den nærmeste storby, Jamshedpur.

Jamshedpur ligger på strækningen mellem Delhi og Calcutta så der går ofte tog hertil. Fra banegården tager man en knallertrickshaw, også kaldet en tuk-tuk, til bydelen Bistupur. I Bistupur går der busser til alle de større byer i området. Turen fra Bistupur til Seraikella varer knap to timer, selv om afstanden kun er 30-40 km. Vejene mellem Bistupur og Seraikella er meget dårlige og bussen stopper mange gange for at samle passagerer op. Ofte er der op mod 40 passagerer i en minibus med 16 siddepladser. Folk står helt tæt, og når der er fyldt op indeni, kan nye passagerer sidde oven på taget.

2

Det første man ser, når man kommer ind i Seraikella er politistationen. Her finder man ofte mange personer forsamlet, da politiet tager sig af mange administrative opgaver.

3

Bussen kører ad hovedgaden, Main Road, ind midt i byen. Når bussen kommer, er det med at komme væk, for den holder sig ikke gerne tilbage for fodgængere eller cyklister. Til gengæld kan den komme til at vente lidt, når en af de mange kører, der går frit rundt i gaderne i Seraikella, står i vejen.

4

Main Road er en travl gade. Her ligger de fleste af Seraikellas butikker, så her er næsten altid mange folk. Kvinden i forgrunden går med en bomuldsparaply for at beskytte sig mod solen.

5

Bussen stopper på en plads inde midt i byen. Som man kan se bruger de fleste mænd og børn i Seraikella cykler til at komme rundt med. Kvinderne bærer for det meste de lange sarier, som ikke er velegnede til at cykle i. Til gengæld sidder de ofte bagpå, på tværs af bagagebærerens.

6

På pladsen midt i byen er der mange boder. Her kan man se en frugtbod og en "beetleshop", hvor man kan købe tobak og de bitre betelnødder, som mange mænd elsker at gå og tygge på. I baggrunden holder bussen fra Jamshedpur.

7

Midt i byen ligger "daily market". Det er her de fleste folk gør deres daglige indkøb. Her ses boder med krydderier og grøntsager.

8

De fleste indbyggere i Seraikella er hinduer og må derfor ikke spise kød men gerne æg og fisk. I fiskeboderne sælger man fisk, der er hentet på markedet i Jamshedpur tidligt om morgenen. Fiskene bliver skåret i stykker på en af de typiske knive, som man holder fast med fødderne.

9

En grønthandler tager et hvil på daily market.

10

På daily market finder man flere små teboder, hvor man kan få te, sodavand og friturestegte snacks. Manden her laver en type snack, der består af chili og grøntsager, der vendes i en dej og frituresteiges.

11

Gæster i tehus ved daily market.

12

Lidt nede af en sidegade til markedet ligger byens posthus. Posthuset afsender og modtager post til og fra Seraikella. Men de deler ikke posten ud, så man skal selv komme ned at hente sine breve. Posthuset virker også som telegrafstation, men efterhånden er denne tjeneste gået ud af brug, efter telefonnettet er blevet mere effektivt.

13

Tæt på posthuset ligger byens bibliotek. Her kan man finde bøger på alle de sprog, der tales i Seraikella: hindi, oriya, bengali og engelsk. De har blandt andet en bog med H.C. Andersens eventyr oversat til oriya.

14

Længere nede ad gaden ligger Seraikellas retsbygning. Seraikella er hovedby i den administrative enhed, der kaldes Seraikella Subdivision – en slags amt. Derfor har byen også områdets retsvæsen. Den bygning der huser retten i dag var oprindeligt en skole oprettet af kong Adit Pratap Singh Deo. Da delstatsregeringen overtog administrationen af området efter Indiens uafhængighed i 1947, blev der oprettet en ny skole, og den gamle skole blev gjort til retsbygning.

15

Udenfor retsbygningen sidder advokaterne og arbejder ved borde ude i det fri. Folk fra hele området kommer til advokaterne for at få hjælp i forbindelse med retssager eller breve til offentlige myndigheder.

16

Ved siden af retsbygningen, i den sydligste del af byen, ligger kongefamiliens palads. I dag er paladset slidt og i en sørgelig forfatning. Men man kan sagtens forestille sig, hvor imponerende det har været engang. Her ses selve indgangsportalen til paladset. Det var her alle de fine gæster i sin tid blev modtaget. Lokale folk med ærinder på paladset skulle gå ind ad en lille dør i siden af paladset. Porten er blevet genopmalet for få år siden da den nuværende konge blev gift. Desværre var der ikke råd til at male resten af bygningen.

17

I kongefamiliens arkiver, kan man finde billeder fra 1920'erne og 30'erne, hvor **kongemagten var på sit højeste. Her er et billede af en bryllupsprocession, der passerer ind gennem hovedporten. I midten kan man ane brudgommen og i siderne ser man soldater fra stammefolkene fra landsbyerne omkring Seraikella. Pragten var dengang formidabel. I stalde og garager fandtes foruden heste og 10 elefanter en bilpark med flere luksusmodeller.**

18

Inde i pladsgården er det tydeligt at se, hvordan paladset er ved at gå i forfald. Denne bygning var oprindeligt kongens audienssal – d.v.s. at det var her han tog i mod sine fine gæster. Ind til for nylig boede en af de sidste store dansere, Prins Suddhendra, i bygningen, som nu er en faldefærdig rønne. Prins Suddhendra døde i slutningen af år 2000 knap 80 år gammel, og i dag bor hans to sønner i huset.

19

Den nuværende konge bor i den fløj, der tidligere var paladsets kvindefløj.

20

Foran paladset ligger Durga Mela. "Mela" betyder marked, og det var her man afholdt markeder, før daily market blev oprettet. Området tilhørte oprindeligt kongefamilien, men efter uafhængigheden blev det givet til byen. I dag fungerer Durga Mela som en park, hvor børnene spiller cricket og fodbold og mændene spiller kort – for det meste spiller de et spil der minder om hjerterfri. Bygningen i midten af billedet er et Krishna tempel og baggrunden kan man skimte paladset.

21

En gruppe drenge fra Durga Mela poserer for fotografen.

22

I gaderne bag Main Road er det anderledes stille liv end nede midt i byen. Om dagen, inden børnene er kommet hjem fra skole, er det eneste liv folk der går eller cykler til og fra Main Road og daily market.

23

Ind i mellem brydes roen af optog i forbindelse med en af de mange festivaler, man afholder til ære for de mange guder. Her er en gruppe mænd ved at forberede et optog til ære for guden Krishna.

24

Når man går rundt i de små gader, kan man ofte se kvinder, der er i gang med at lave nogle underlige små sorte kugler. De små kugler er brændselskugler, der laves af komøg, aske og vand og lægges til tørre i den stærke sol.

25

En af de små gader i Seraikella bruges som losseplads. Her kommer folk og smider deres affald. Derfor kaldes gaden også "Dustbin road" (skraldespandsgade) i folkemunde. Selv om lugten på Dustbin road kan være streng, er der nogen, der sætter pris på gaden: køer og geder går konstant rundt og spiser af skraldet.

26

Mange af husmurene rundt om i byen er bemalet med slagord for politiske partier. Da mange af indbyggerne i området er analfabeter, har alle partierne et tegn, man kan kende dem på. Buen og pilen er tegnet for en politisk bevægelse blandt stammefolk, der kæmper for en selvstændig stat, uafhængig af delstaten Bihar, som Seraikella har været en del af siden den indiske uafhængighed. I 2000 bar kampen frugt, da der blev oprettet en ny stat under navnet Jharkhand.

27

Stammefolkenes indflydelse kan ses flere steder i Seraikella. På en af vejene ud af byen står en statue af Birsa Mundi. Birsa Mundi var en kendt adivasi-leder, der i 1857 gik i spidsen for et oprør mod englænderne og de maharajaer (blandt andet rajaen af Seraikella), der samarbejdede med kolonimagten. Oprøret blev dog slået ned. Statuen er fremstillet af maskemageren Kanhai Lal Maharana.

28

På vej ud af byen, ned mod floden, ligger byens mest berømte tempel, Jaggernath templet. I dette tempel kan man blandt andet se figurer, der viser Krishna i alle hans ti inkarnationer, avatars. Figurerne i templet er oprindeligt bygget af Kanhai Lals bedstefar, og i dag er det Kanhai, der holder dem ved lige.

29

Lige udenfor byen ligger Seraikellas fængsel. Her sidder der dømt forbrydere fra hele Seraikella subdivision.

30

I området omkring fængslet ligger der mange rismarker. I maj begynder vejret at ændre sig, så der blandt andet kommer store skypumper og tordenbyger. Rismarkerne er inddæmmet af lave diger, så de kan holde på vandet, der samler sig på markerne.

31

Hvis man går videre forbi rismarkerne, kommer man helt ned til floden Kharkai. Floden har stor betydning for byen. De fleste indbyggere i Seraikella vasker sig dagligt hernede og desuden er det også her vaskemændene går ned og vasker tøj.

32

Nede ved floden kan man se et andet liv end inde i byen. Mange af stammefolkene bor i landsbyer på den anden side af floden, så de krydser her, når de skal på marked i Seraikella for at købe og sælge varer. Manden her er på vej hjem med en gris, han har købt på det ugentlige marked, hat. Når han er kommet over på den anden side af floden, skal han gå flere kilometer ad humplede veje for at komme hjem.

33

Kvinden og barnet her er også stammefolk, adivasier. Hun arbejder med at bryde sten af de store klipper ude i floden. Stenene bruges enten som fundament til huse i byen eller til at lave skærver af. Hun slæber sten hele dagen, men hendes dagløn ligger formentlig ikke på mere end hvad der svarer til 6-7 kr.

34

Floden er også et tumlested for børn. Mange børn går herved for at bade efter skoletid. Drengene og piger har hver deres badested langs flodbredden.

35

Om foråret og sommeren, når der er allermest tørt, kan man vade over floden på bestemte vadesteder. Men når regnen har været der, må man tage færgen over floden. Selvom færgen er simpel, er den meget effektiv. Den fragter både mennesker, dyr, cykler, store mængder varer, motorcykler og meget andet.

36

Efter sådan en lang tur gennem Seraikella er det skønt at kunne sætte sig i skyggen under et træ, nyde livet ved floden og tænke lidt over tilværelsen.

Billedserie 2: Arbejde, skole og fritid

Denne serie viser nogle af de mange forskellige erhverv, man kan finde i Seraikella. Da de fleste kvinder arbejder i hjemmet, vil serien især præsentere mænd i arbejde. I billedserie 5, "Sahu storfamilien 1988-2002", kan man følge kvinderne fra Sahu-familien i deres daglige arbejde.

1

Mændene i teboderne på daily market arbejder hele dagen lang. De første kunder kommer tidligt om morgenen for at få en kop te, inden de går på arbejde. Hen ad dagen kommer folk forbi for at få noget at spise. En af de mest populære retter er samosas – dej fyldt med en blanding af kartofler, ærter og andre grøntsager som frituresteges. Der bliver ved med at komme gæster forbi til en kop te indtil 10-tiden om aftenen. Først da kan man pakke teboden sammen igen.

2

I de senere år er der kommet flere telefonkiosker i Seraikella. Indtil 1999 måtte man helt til Jamshedpur for at ringe til udlandet. Men i efteråret 1999 blev den første telefonkiosk med udlandsforbindelse oprettet. Det viste sig at være en god forretning og få måneder efter var der ikke færre en seks telefonkiosker i byen. I 2002 blev der for første gang oprettet internetforbindelse i en af telefonkioskerne, så nu har mange af indbyggerne i Seraikella også egen e-mail adresse.

3

Op ad Main Road finder man en lang række forskellige boder. Nogle af de mest populære boder er "pan-shop"ene, hvor man kan købe cigaretter og pan. Pan er en blanding af tobak, betelnød og krydderier, som man tygger. Pan kan enten købes færdiglavet som et pulver, eller man kan få ingredienserne blandet på stedet og lagt dem i et pan-blad, som man også kan tygge på. Om sommeren sælger de fleste pan-forretninger også sodavand. Men en sodavand koster 10 Rs og et krus te kun 1 Rs, så der er mange, der ikke vil købe sodavand, da det er for dyrt.

4

I musikforretningerne kan man købe bånd med indisk filmmusik eller klassisk indisk musik. Der er stort ikke nogen i Seraikella, der lytter til amerikansk eller europæisk musik, men til gengæld er hitsene fra de mange indiske film meget populære. Mange af indbyggerne i Seraikella har ikke råd til at købe de originale bånd. I stedet får man lavet kopier af båndene i musikforretningerne. Når man går op ad Main Road, kan man derfor ofte høre larmen af musik, der kører i dobbelt hastighed, når der bliver kopieret bånd i musikforretningerne.

5

Tøjforretning. Foruden at sælge tøj til hverdagsbrug, sælger mange af tøjforretningerne og skoleuniformer.

6

Flere af forretningerne på Main Road sælger alle mulige småting, man kan have brug for i hverdagen. I denne butik kan man for eksempel købe reb, indkøbsposer, minikomfurer, koste, drageliner, legetøj og meget andet.

7

I sidegaderne til Main Road finder man de fleste af byens specialforretninger. I forretningen her sælger man fortrinsvis de små blus, "kerosene-stove" og petroleumslamper. Mange hjem laver har deres eget ildsted, men da det kan være et problem at få fat på brænde, anvender mange også kerosen-blus. Petroleumslamper er uundværlige, da strømmen går i hele byen stort set hver aften. Butikken her sælger også de store blikkister, som er meget anvendte til at opbevare ting i, som man ikke bruger til daglig.

8

I sidegaderne finder man også cykehandlerne. Cyklen er det mest udbredte transportmiddel i Indien. Der begynder at dukke forskellige nye cykelmodeller op, men de absolut mest udbredte modeller har i mange år været Atlas og Honda Hero. De er begge to meget kraftige cykler. Alle de cykler i kan se her er Honda Hero'er.

9

Cykelsmeden arbejder.

10

Nede ved daily market sidder skomagerne. Både sko og plastiksandaler bliver repareret indtil de absolut ikke kan repareres længere. Skomageren pudser også sko. De fleste folk i Seraikella gør, som de fleste indere i det hele taget, meget ud af at se pæne ud i tøjet. Derfor skal skoene også helst være nypudsede.

11

De fleste frisører i byen har også deres boder nede ved daily market. Her kan man blive klippet for 15 Rs. (knap 3 kr.) mens en barbering koster 5 Rs. (ca. en krone). Hvis man ser godt efter, kan man se at væggene i boden er udsmykket billeder af body-buildere. Selv om de fleste indiske mænd er temmelig små, ser mange op til mænd med store muskler.

12

Nogle af de rige folk i byen har råd til at købe en bil eller flere, så de kan drive taxa-kørsel. Den model, der oftest anvendes til taxa er den såkaldte Ambassador. Ambassadoren blev oprindeligt produceret af briterne, men i dag er Indien det eneste sted, hvor den stadig fremstilles.

13

Advokaterne er nogle af de mest velansete i Seraikella. Advokaterne kommer typisk fra brahmin-familier, som traditionelt har været de mest lærde. Når advokaterne er på arbejde nede ved retsbygningen, møder de altid op i deres arbejdstøj: hvid skjorte, slips og sort jakke.

14

Astrologen er en vigtig person i Seraikella. Han bliver især opsøgt i forbindelse med indgåelse af

ægteskab. Astrologen lægger horoskop for brud og brudgom for at se, om de passer godt sammen.

15

Pottemageren har værksted på vej ud af byen. I dette område bor mange af de kasteløse. Pottemageren har værksted i haven bag ved huset. Her er han i gang med at dreje et kogekar til ris.

16

Når potterne er brændt udstilles ved vejen foran huset.

17

Vaskemændene hører til dhobar-kasten. Denne kaste anses for urørlig, d.v.s. "uren", af brahminerne. Vaskemændene arbejder, som her, ved en af dammene eller nede ved floden.

18

Tøjet bliver skyllet, sæbet ind og slået imod stenene ved bredden af dammen.

19

Kvinden her kommer fra en af stammerne i landsbyerne udenfor Seraikella. Hun arbejder sammen med sine børn med at slå skærver af sten til brug ved veje.

20

Leret fra floden bruges til fremstilling af mursten.

21

Inde i byen anvendes murstenene til at lave huse af.

22

I udkanten af Seraikella afholder man hver fredag det ugentlige marked, hat. Her kommer sælgere og folk fra landsbyerne for at sælge en lang række forskellige varer. Blandt befolkningen i Seraikella har det ugentlige marked et dårligt ry. Landsbykvinderne sælger risvin, og i det hele taget mener man at markedet er lidt "uciviliseret". Alligevel handler mange folk her, da der sælges mange varer, man ikke kan få til daglig. Kartoffelsælgeren her hedder Munna. Til daglig sidder han på daily market, men om fredagen flytter han ud på det ugentlige marked, hvor der er en bedre omsætning.

23

De fineste boder findes inde midt på markedet. Manden her sælger krukker og tallerkner af aluminium, som har udkonkurreret de traditionelle varer af legeringen kansar.

24

I udkanten af markedet sidder landsbykvinderne og sælger deres varer. Kvinden her sælger urtemedicin.

25

Landsbykvinderne er også kendt for deres flettede kurve. Kurvene her anvendes til opbevaring af ris og andre fødevarer.

26

Inde midt i byen, overfor daily market, ligger Girl's Middle School. **Denne skole er drevet af delstatregeringen og dermed gratis for eleverne. Eleverne bærer hvid og blå uniform, men hvis man kommer fra en meget fattig familie, behøver man ikke købe skoleuniform.**

27

Inden timen begynder, stiller eleverne op i rækker ude i skolegården. Pigerne her er nogle af de ældste elever i skolen. I baggrunden kan man indgangen til klasselokalerne.

28

Den dag vi besøgte Girl's Middle School, skulle skolen have besøg af den lokale Sub Divisional Officer, hvilket svarer til amtsborgmesteren. Derfor blev eleverne stillet op i rækker for at modtage den fine gæst. Som man kan se, går der enkelte små drenge på skolen, selv om det egentlig er en pigeskole.

29

SDO'en er ankommet til Girl's Middle School, og der bliver afholdt en lille ceremoni, hvor han skal indvie en temauge om undervisningsmaterialer. Kvinden i midten med den gul-blå ternede sari er skolens inspektør. Hun kommer fra en af stammerne fra området. For at sikre stammefolkernes rettigheder, skal inspektøren på skolen nemlig være adivasi. I det hele taget er mange af adivasierne veluddannede, da deres uddannelse bliver støttet af offentlige programmer.

30

Der findes mange forskellige skoler i Seraikella. Her er vi på besøg på Seraikella Secondary School, som er for elever fra 5. til 9. klasse. Denne skole er kun for drenge. Ud over de fag, vi kender herhjemmefra, har eleverne også flere praktiske fag. Her er de ved at lære at så. Læreren står med ryggen til i den traditionelle mandsdragt – en dhoti med løsthængende skjorte.

31

Der findes også flere små private skoler i Seraikella. Her er vi i SNEMS, Sister Nivedita English Medium School. "English medium" betyder at der undervises på engelsk i alle fag. I Seraikella findes der to skoler, der kun underviser på engelsk. Hvis eleverne ønsker at læse videre i én af de store byer, er det vigtigt at de også er gode til engelsk. I forgrunden ses Bitu, som er søn af Kedar Nath Sahu's barnebarn, guldsmeden, og altså bor i huset med Sahu-familien. Både Bitu, hans bror Anil og Kedars barnebarn Tabli går på SNEMS.

32

SNEMS drives af en ung lærer, Bijay Dubey, som får hjælp af unge lærerstuderende, hvoraf mange er adivasier. Da Bijay ikke har råd til at købe en stor bygning, hører SNEMS til i nogle bygninger der egentlig er for små til antallet af elever. Men eleverne er glade – undervisningen er god og forholdene er mere fri, end de er på de fleste andre indiske skoler.

33

Da man anser uddannelse for at være afgørende for børnenes fremtid, går mange børn i Seraikella til ekstraundervisning efter skoletid. Her er det nogle unge mænd, der går på college (som svarer til gymnasiet), der får ekstratimer. Læreren (th.) er meget anerkendt i Seraikella og anses for at være en af de klogeste mænd i byen.

34

Om vinteren og foråret er hanekamp en yndet fritidsbeskæftigelse for mange mænd i området. Det er mest mændene fra landsbyerne, der kommer til kampene, og mange af dem opdrætter selv haner til kampe.

35

Som det lige kan ses her, får hanerne bundet sporer fast på benene. Sporerne er skarpe og det sker ofte at en hane må bæres fra banen med blodet flydende fra et sår.

36

Om foråret og efteråret spiller mange mænd volleyball på Durga Mela. For det meste spiller de bare for sjov, men her har man arrangeret en turnering, hvor Seraikella spiller mod nabobyen Sini.

37

Drengene bruger det meste af deres fritid på at spille cricket. Nogle spiller på Durga Mela....

38

.....og andre spiller på fodboldbanen lige udenfor byen, hvor der er bedre plads.

39

Pigerne opholder sig i nærheden af hjemmet, når de ikke er i skole. Ofte hjælper de til med arbejdet, laver lektier eller også leger de lige uden for huset.

40

De små drenge bliver også for det meste i nærheden af hjemmet. De laver lektier, men hjælper ikke meget til derhjemme. Ellers leger de med venner, jager hinanden, spiller cricket, eller hvad de nu ellers kan finde på. Drengen her har fundet et brugt knallertdæk, som han skubber rundt.

Billedserie 3: Chhaudansen i Seraikella

1

Chhau-dansen, som man kender den i Seraikella i dag, blev grundlagt i 1930'erne af **Prins Bijay Pratap Singh Deo**. **Bijay havde læst i Calcutta og var interesseret i at lave de lokale danse i byen om, så de passede både til klassisk indisk drama og europæisk ballet. Dansen skulle være mere yndefuld og handle om ting som kærlighed, liv og død, helte m.v. som appelerede til alle mennesker.**

2

Før Bijay kom til brugte man dyremasker som denne til alle dansene. Dene maske forestiller et næsehorn. Der blev skåret hul i maskens mund, så danseren kunne kigge ud af munden. Dansene var meget temperamentsfulde og bygget over selvforsvarsteknikker, man havde udviklet i soldaternes træningslejr.

3

I den nye dans skulle man umiddelbart kunne se, hvad danseren fortæller med sin krop. Her er det månen, der stiger op på himlen.

4

Chandrabhaga er en pige, der leger på stranden. Når bølgerne slår ind mod land må hun springe tilbage for ikke at blive våd.

5

Sommerfuglen flyver fra blomst til blomst for at suge nektar.

6

Foruden at vise dyr og mennesker, folk i Seraikella kender fra deres hverdag, viser dansene episoder fra de kendte indiske gudefortællinger, Ramayana og Mahabarata. Dette optrin viser den dramatiske fortælling om, hvordan gudinden Durga, med hjælp fra fire andre guder og en tiger, slår dæmonen Mahisasur ihjel.

7

Alle folk i Seraikella kender historien om Durga. Hvert år i oktober afholder man en stor Durga-festival. Her tilbeder man Durga, som frelste verden fra Mahisasur. Ved den anledning kan man se statuer, der viser det samme optrin, som man ser i dansen.

8

Dansen og religionen flyder sammen flere andre steder i Seraikella. Ved et af byens templer er guderne afbilledet i stillinger, man kender fra chhau-dansen.

9

Når man taler med folk i Seraikella, er der mange der gerne vil fortælle om chhau dansen. Mr. Kabi er advokat, men han er også gammel danser. Han fortæller meget gerne om dansens historie og er ved at skrive en bog om dansen. Mr. Kabi gik i skole med Guruji og kan huske dengang Bijay Pratap opdagede Gurujis talent for dans. Efter den årlige dansefestival legede drengene at de selv var dansere i skolegården. De

prøvede at efterligne dansernes bevægelser, og Bijay Pratap kunne med det samme se at Guruji ville kunne blive en dygtig danser.

10

Ustad var danser og trommeslager i den gamle trup fra Kansari sahi. Kansari sahi er det kvarter i Seraikella hvor både Ustad og Guruji bor. Selv om Ustad er blevet gammel og hans helbred ind i mellem svigter, er han stadig aktiv trommeslager. Ved dansefestivalen spillede han med i orkestret hele natten.

11

Rabi er medlem af Sri Kedar truppen. Han deltager altid i dansefestivalen, men er ikke god nok til at komme med, når truppen skal på turne i udlandet. Rabi kommer fra en meget fattig familie. Til hverdag arbejder han som stik-i-rend-dreng i en bank i Jamshedpur.

12

Godu har været med i Sri Kedar truppen i mange år. Han er især kendt for sin rolle som Shiva i Shiva-Parvati dansen. Til daglig passer Gudu sin forretning på Main Road. Her sælger han parfume, sæbe, shampoo og andre ting til personlig pleje.

13

Malay er Gurujis næst yngste søn, og hans arvtager indenfor dansen. Det er Malay, der underviser på Sri Kedar centeret, og han anses af de fleste kendere i Seraikella for at være den bedste danser i byen i dag. Med Sri Kedar truppen har Malay været på turne i Kina, Korea, Japan, Bangladesh, Indonesien, Mogoliet, Rusland, Frankrig, Italien, USA, Mexico, Costa Rica, Columbia og Venezuela.

14

I Ganesh Mahatos danseskole bliver både drenge og piger oplært i at danse chhau. Pigerne danser især gruppedanse, der er bygget over de danse, der blev danset i templerne i Orissa i gamle dage.

15

De store piger lærer også de rigtige chhau-danse. Her er to af de dygtigste piger ved at øve Radha-Krishna dansen.

16

Drengene bliver først oplært i de danse, soldaterne dansede i gamle dage. I disse danse, skal man tit lave høje spring.

17

Drengene lærer også gruppedanse som her. Som i kan se, er der ikke meget plads i øvelokalet hos Ganesh, når man skal øve gruppedansene.

18

Masken er meget vigtig i chhau-dansen. Masken skal vise, hvilken karakter den enkelte figur har - om den er glad eller sur, god eller ond, forelsket eller hvad. Derfor skal masken også udformes, så det er tydeligt at genkende disse udtryk. Når

maskemageren skal lave en maske, starter han med at lave en form ud af groft ler, han har hentet nede ved floden.

19

Lerformen modelleres op med øjne, næse, mund og hår.

20

Når ansigtstrækkene er som de skal være, dupper man formen med aske og lægger avispapir ovenpå. Man lægger skiftevis lag af papir og bomuldsstof på, så masken til sidst er dækket af 5-6 lag.

21

Når maskens form er helt som den skal være, lægger man den til tørre.

22

Herefter lægger man et tyndt lag flodler ovenpå. Denne ler er helt rensset for småsten og skidt.

23

Når leret er tørret lægges der et ekstra lag bomuld på.

24

Bomuldsstykket glattes ud, så det ligger helt tæt til formen.

25

Efter det sidste lag bomuld lægges masken igen til tørre. Når masken er tør, piller man lermodellen ud og maler selve masken. Man skal være meget præcis, når man maler øjenvipper og læber.

26

Masker i forskellige stadier af fremstillingsprocessen.

27

Vishwanath Sahu's værksted er det eneste maskemagerværksted i Seraikella, hvor børn og unge kan blive oplært i at lave masker. Pigerne her øver sig i at lave lermodeller. Alle pigerne er også dansere i Ganesh' danseskole.

28

Kanhai Lal er den dygtigste maskemager i Seraikella. I 1984 var han med Sri Kedar truppen, på turne i Danmark.

29

Kanhai kan ikke leve af at bare at lave masker. Derfor laver han også statuer af ler og cement. Det er ham der har lavet den Durga-statue og templet med chhau-figurene, som i så tidligere. Durgastatuen er bygget op over en lermode, som den Kanhai er i gang med at lave her.

30

Dhirlal Bhol er maskemager, men han laver også de headgears, man sætter foran på maskerne. Her er han i gang med at forme ståltråden, der er skelet i headgearet. Malay Sahu sidder ved siden af og giver instruktioner efter fotos af gamle masker og headgears.

31

Dhirlal Bhols onkel laver også headgears. Her er han i gang med at spænde stof ud over et ståltrådsskelet.

32

En anden vigtig del af chhau-dansen er dragterne. Dragterne syes efter traditionelle mønstre, og laves i farver, der passer til den enkelte figur. Havet er blå, Natten sort, Solen gul o.s.v. Stoffet skal være af en bestemt type silke, der ikke kan købes i Seraikella. Derfor må man købe det i stofforretninger i Jamshedpur eller Calcutta.

33

Skrædderen her hedder Mushtaq. Han er en af de ca. 200 muslimer, der bor i Seraikella. Han anvendes ofte til at sy bukserne til chhau-dragterne, som laves efter et traditionelt muslimsk mønster. Som alle andre skræddere i Seraikella anvender Mushtaq en gammeldags symaskine med fodpedal.

34

Mushtaq og Malay diskuterer mønstret på et par dansebukser. Malay holder altid øje med maskemagernes og skræddernes arbejde for at sikre sig, at det bliver lavet ordentligt.

35

Skrædderen Kailash er medlem af kongefamilien og fast skrædder for Sri Kedar truppen. Her har han lavet bukser til en tigerdragt.

36

Kailash' forretning ligger nede ved daily market. Forretningen består af et lille skur og en presenning, man kan sidde under. Her hænger nye dragter til tørre. Inde under presennigen sidder en af de gamle dansere, Ustad, og ved siden af ham står Kailash' assistent.

37

Sri Kedar truppen er ofte på turne – for det meste i Indien men ind i mellem også i udlandet. Her optræder de til en stor festival i Bihars hovedstad Patna.

38

Chhau-dansene varer ca. 4-7 minutter hver. Ved hver optræden danser Sri Kedar truppen mellem 5 og 10 danse. De afslutter næsten altid med dansen om Durga, der slår dæmonen Mahisa ihjel – det er nemlig den dans, der altid afslutter den årlige dansefestival i Seraikella.

39

Efter deres optræden modtager Sri Kedar truppen publikums hyldest. Da Guruji er truppens lærermester, guru, står han i midten for truppen. Til venstre (med lang skjorte og vest) står Gurujis yngste søn Nilay, der spiller trommer i truppen. Helt ude til højre kan man se Malay.

Billedserie 4: Dansefestivalen

Denne serie beskriver den årlige dansefestival i Seraikella, som afholdes i forbindelse med de store forårsritualer, chaitra parva. Dansefestivalen er en stor begivenhed for byens dansere, der træner intensivt hver aften den sidste måned op til festivalen.

Oprindeligt blev der kun afholdt én samlet dansefestival organiseret af kongefamilien og afholdt i paladsgården. Denne festival varede i fire dage, d.v.s. hver aften mens de store ritualer stod på. I dag afholdes der tre forskellige festivaler: Government chhau centers festival på fodboldbanen i udkanten af byen, en festival for mindre grupper og landsbytrupper i paladsgården og Public Councils festival på Durga Mela, som i praksis arrangeres af Sri Kedar truppen.

I denne serie følger vi festivalen på Durga Mela, hvor medlemmer af Sahu familien har en central placering. For at skabe rammerne for festivalen viser vi først glimt fra de fem ritualer, der udgør kernen i forårsritualerne.

1

Forårsritualerne chaitra parva finder sted hvert år i april. I Seraikella regner man efter en anden kalender end vi gør, og i følge den falder nytår midt i vores april måned. Chaitra parva er derfor egentlig en nytårs- og frugtbarhedsfest. Det første ritual hedder Mangala ghat. Mangala er en gudinde, der både kan forårsage og helbrede sygdomme som kopper og mæslinger, der især er udbredt om foråret og sommeren. Kasteløse kvinder fra en landsby går gennem byen med små krukker fyldt med vand.

2

Undervejs i optoget går kvinderne i trance. Trancen skyldes dels at kvinderne danser meget voldsomt, dels at de har indtaget en berusende drik inden ritualen. Når kvinderne går i trance, mener man at de bliver til Mangala, der dermed kommer til live i Seraikella.

3

Forældre lægger deres børn på vejen foran kvinderne. Når kvinderne, altså Mangala, går hen over børnene, mener man at børnene bliver beskyttet mod de sygdomme, Mangala kan forårsage.

4

Optoget slutter ved et opstillet alter, som kvinderne sætter sig omkring. Folk ofrer frugter, høns og geder til Mangala for at beskytte sig mod sygdomme det næste år.

5

Næste aften starter ritualerne for alvor. Her starter en serie på fire ritualer, der gennemgår en hel livscyklus. Det første af de fire ritualer hedder Jatra Ghat og er årets største og vigtigste ritual i Seraikella. Ritualen udføres af seks udvalgte mænd, bhaktaer. Inden ritualen går i gang, viser bhaktaerne deres hengivenhed til guderne, ved at rulle sig i en bunke tornegrene.

6

Selve Jatra Ghat starter nede ved floden. En af bhaktaerne klædes ud i en rød dragt og inkarnerer guden Ardhanariswara, som er en blanding af det kvindelige og det

mandlige – elementerne i skabelsen af liv. På hovedet bærer manden en krukke med vand. Denne krukke kaldes for en ghat og derfor kaldes manden for ghat walli, krukkeemanden. Som i kan se er der sat en blomst fra en bananpalme fast i krukken. Blomsten symboliserer det mandlige køn og krukken det kvindelige.

7

Det er afgørende, at ghat walli ikke taber krukken med vand. Derfor er krukken også spændt godt fast på hans hoved. Undervejs går ghat walli i trance, hvor han begynder at svaje frem og tilbage. Han har ikke måttet spise eller drikke hele dagen – han må ikke engang sluge sit eget spyt. Derfor er han meget udmattet. Når ghat walli går i trance, skal de andre bhaktaer (med orange tørklæder) støtte ham, så han ikke taber krukken og sørge for, at han går den rigtige vej gennem byen.

8

Undervejs stopper folk fra byen optoget, så de kan ofre gaver til Ardhanariswara (altså ghat walli). Her er det kvinderne fra Sahu-familien og deres naboer, der har stoppet optoget. Som man kan se til højre bliver optoget ledsaget af et trommeorkester.

9

Når optoget bliver standset stiger musikken og ghat walli begynder at danse en lille dans, mens han er i trance.

10

Når ghat walli har afsluttet sin dans, bliver der ofret geder og høns til ham.

11

Ritualet slutter med at bhaktaerne bringer krukken med vand ind i Shiva templet på markedet, hvor den bliver brugt til en lykkebringende ceremoni.

12

Dagen efter Jatra Ghat afholdes ritualet Brindabani. Dette ritual handler om abeguden Hanuman, der raserer en palmelund. En af bhaktaerne klæder sig ud i grene og danser igennem byen.

13

Brindabani bliver især fulgt af drenge og unge mænd. Der er en yndet sport at skubbe til Hanuman eller rykke i hans hale.

14

Næste aften starter med et ritual, hvor en af bhakterne skal stå på to sværd, der er sat fast på en stige.

15

Når han står med hele sin vægt på de to sværd, skal de andre bhaktaer bære ham fem gange rundt i en cirkel.

16

Efter stigeritualet, går der endnu et optog, *Goria Bhar*, gennem byen. I dette ritual er den ene *bhakta* klædt ud som en mælkeemand, der bærer et åg over skuldrene. To andre *bhaktaer* er klædt ud som kvinder, der følger mælkeemanden.

17

Den sidste aften afholdes ritualet *Kalika Ghat*. *Kalika Ghat* forløber ligesom *Jatra Ghat*, men *ghat walli* er klædt ud i sort som gudinden *Kali*. *Kali* er en meget frygtet gudinde, så denne aften er der ikke særlig mange folk på gaderne til at følge ritualet.

18

Dansefestivalen finder sted hvert år i april i forbindelse med forårsritualerne, *chaitra parva*. *Sri Kedar* truppen afholder deres festival på *Durga Mela* foran paladset. En uge før festivalen, starter *santhal*-kvinder fra landsbyerne udenfor *Seraikella* med at bygge scenen op. Scenen bygges op af jord, der dækkes med komøg. Når komøget tørrer i solen, bliver det helt hårdt og godt at danse på.

19

Scenen udsmykkes med mønstre, *santhalerne* også bruger, når de maler deres huse.

20

I hjørnerne af scenen bliver der malet blomster.

21

Når danserne danser med masker kan de kun se ned ad. Derfor orienterer de sig efter bemalingerne på scenegulvet.

22

Omkring scenen bliver der bygget et træskelet, der skal holde scenetæpperne.

23

Om aftenen, få timer inden dansefestivalen går i gang står scenen færdig. I baggrunden kan man se bagtæppet, som danserne klæder om bagved.

24

Dansefestivalen starter omkring kl. 21.30 og slutter først ved 3-4 tiden næste morgen. Hele natten er *Durga Mela* fyldt med folk. Ved boderne kan man købe mad, snacks, sodavand og pan. Og landsbykvinderne er kommet ind til byen med krukker med risvin, *handia*. Det er det man kan se bliver solgt i forgrunden af billedet. I baggrunden kan man se scenen.

25

I omklædningsrummet er der livlig aktivitet op til festivalens start. De første, der skal på er børnedanserne. Maskerne er lagt frem og børnene er ved at gøre sig klar til at klæde om. De voksne dansere hjælper til med omklædningen og med at gøre masker klar.

26

Drengene bliver smurt ind i en lyserød farve, der passer til den lyserøde farve på mange af maskerne. I forgrunden sidder danseren *Badol* og sætter headgear på en maske.

27

Det er en stor oplevelse for drengene at optræde til dansefestivalen. Pludselig står de alene på scenen overfor flere hundrede tilskuere, der kender dansene ud og ind og derfor kan se hver eneste lille fejl. Drengen her danser en meget kendt dans om guden Krishna, der dræber en slange.

28

Mange af drengene har aldrig prøvet at danse med maske på før. Når de øver, danser de uden maske, så det er først ved dansefestivalen, at de prøver at danse med maske på. Der er stor forskel på at danse med og uden maske. For det første er det svært at orientere sig ud af de to huller til øjnene og for det andet er det svært at trække vejret gennem maskens små næsebor, så man bliver hurtigt træt.

29

Drengen her danser en dans i den gamle parikandha stil om en soldat.

30

De to drenge her kommer egentlig ikke fra Seraikella. Men de er kommet med, fordi deres far spiller fløjte i orkestret.

31

Orkestret sidder helt nede ved bagtæppet. Det er Guruji's yngste søn, Nilay, der spiller på trommen dhol. Som noget lidt usædvanligt er der violin med i orkestret til årets festival.

32

I omklædningsrummet bag ved scenen står Guruji og herser med danserne. De skal være klar med de rigtige dragter, når den næste dans går i gang.

33

Nu er drengene færdige med deres danse, og opvisningstruppen er gået i gang. En af de mest berømte danse er påfugledansen, Peacock. Påfuglen er et billede på de kongelige; den er forfængelig og elegant. Oprindeligt måtte dansen kun danses af de kongelige, men i dag bliver den danset af dansetruppens bedste danser. Her er det Malay Sahu der danser. Påfugledansen er en svær solodans, hvor de allerbedste dansere for alvor kan vise deres evner.

34

Her er det igen dansen om den unge pige Chandrabhaga, som leger ude på stranden.

35

Solguden får øje på Chandrabhaga og forelsker sig i hende. Han prøver at få fat i hende, men hans kræft er for stærk for Chandrabhaga, så flygter og kaster sig til sidst i havet.

36

Dansen om Shiva og Parvati handler om kærligheden mellem de to populære guder.

37

Dansen om fiskeren er viderebygning på en af de gamle danse, hvor man efterlignede fiskerens bevægelser. Dansen viser fiskeren, der er på udkig efter et bytte at kaste sit net efter. På et tidspunkt kaster han, men får ikke fat på nogen fisk, og man kan se, hvor skuffet han bliver. Til sidst lykkes det ham dog at fange en fisk, og han danser ud af scenen i jubeldans.

38

Nabik er bådsmand og Nabikani hans kone. Mens de sejler i deres båd, kommer de ud for et voldsomt uvejr, der bården til at gyngede kraftigt. Men de to holder sammen og til sidst kommer de ud på roligt vand igen. Dansen er et billede på ægteskabet, hvor der ind i mellem er uvejr mellem manden og konen, men hvis man holder sammen bliver det godt igen.

39

Festivalen slutter med Durgadansen og scenen, hvor Durga dræber dæmonen Mahisasur. Efter dansen bliver alt på scenen kaos. Unge drenge og mænd blandt publikum springer op på scenen, og danserne falder hinanden om halsen, lettede efter endnu engang at have gennemført dansefestivalen til publikums tilfredsstillelse. Når danserne har samlet sig igen, stiller de sig i en gruppe og modtager publikums hyldest.

40

Men det er ikke alle, der når at få afslutningen med. Nogle af drengedanserne er udmattede efter aftenens anstrengelser og er faldet i søvn ude i omklædningsrummet.

Billedserie 5: Sahu-'storfamilien'

Denne serie beskriver livet i en storfamilie. Serien er optaget af Niels Roed Sørensen i starten og midten af 1980'erne. Derfor optræder Malay, Guruji og de andre i noget yngre udgaver end i de andre serier. Desuden optræder nogle af familiens ældste døtre på billederne. Disse piger er nu giftet væk og optræder derfor ikke i den generelle tekst om Sahu-storfamilien.

1

Den første der står op om morgenen er Guruji. Om sommeren står han op omkring klokken 4 – 4.30. Han trækker familiens ko ud på græs og går en tur i sin have. Her dyrker han grøntsager og majs. Desuden står her et par mangotræer og der er et bede med roser.

2

Herefter står kvinderne i huset op. De første de gør er at bede ved husalteret. Omkring alteret er der plantet talsa-planter, som anses for at være meget velgørende.

3

Svigerdatteren Jotshanna er gift med familiens ældste søn, Prakash. At være svigerdatter, bahu, er en ansvarsfuld opgave, og der følger mange pligter med. Når Jotshanna har taget sit morgenbad, går hun i gang med at lave morgenmad til familien.

4

De kvindelige medlemmer af familien bader ved husets brønd. Man trækker en spand vand op af brønden og bader inde i et rummet bag døren til højre i baggrunden. Bag døren til venstre er der toilet. Pigen her hedder Usha og er tjenestepige ved Sahu-familien. Hun bor hjemme hos sin egen familie, men møder hos Sahu-familien hver morgen klokken 6.

5

Mændene og drengene sover endnu. Det meste af året sover de inde i huset, men om foråret og sommeren, når det er varmest, sover de ofte udenfor – enten på taget eller på vejen. Når man sover udenfor bruger man myggenet til at beskytte sig mod myg, der ud over at kunne give irriterende stik også kan sprede sygdommen malaria.

6

Gårdspladsen set fra taget.

7

Når drengene står op går de om til brønden eller ud på gaden for at børste tænder og rense tunge. Man børster tænderne med pulver fra den dåse man kan se lige i forgrunden. Bagefter renser man tungen for belægninger med en metalbøjle. Drengen til venstre er familiens næstyngste søn, Malay, som på dette tidspunkt er omkring 15 år.

8

Mens kvinderne og pigerne tager deres bad ved familiens brønd, går de fleste af mændene og drengene ned til floden og bader. Her er det Bijay, der bader, inden han beder en morgenbøn.

9

En af kvinderne maler indgangen til huset med rismel. Mønstrene udsmykker gårdspladsen, og desuden fanger de onde ånder, så de ikke kommer ind i huset.

10

Den næstældste søn, Ajay, barberer sig inden sit morgenbad. Man skal altid barbere sig inden badet. Hvis man barberer sig efter badet, er man ikke rigtig "ren".

11

Malay sidder på verandaen og skal til at stryge tøj med et glødestrygejern.

12

Det er kvindernes arbejde at lave mad. Når familien er på knap 20 medlemmer, kan det meste af dagen godt gå med at lave mad. Her sidder Guruji's kone, Bhargabi, og kværner korn på den gamle håndkværn.

13

Den næst yngste datter, Bipati, er i gang med at kværne krydderier på masala-kværnen. Familien laver selv sin karry ved at knuse og blande forskellige krydderier som gurkemeje, chili og kardemomme. Hver familie har sin egen blanding til karry. Om vinteren og i det tidlige forår kan der godt være køligt om morgenen. Derfor har Bipati svøbt sig ind i et sjal.

14

Usha fejer gårdspladsens lerstampede gulv med den korte kost. Kosterne er ikke god for ryggen, men den er meget effektiv. Fejning og rengøring er ringeagtet arbejde og forbeholdt de laveste kaster – men Sahu-familien egne medlemmer giver dog også ofte en hånd med. I rum med betongulve vasker man gulvet med vand og fejer det beskidte vand væk med en hård kost.

15 Sahu-familiens hus set fra gaden. Husene bliver bygget i etaper. Det lave hus med rødt tag til venstre er det originale hus. Her bor Guruji's søster, Auntie. Da familien er blevet større har man bygget det hvide hus til, og nu hvor der er kommet endnu flere til, er man gået i gang med at bygge en ny etage ovenpå. De store sal træer giver en god skygge, så der er en behagelig temperatur i gården om eftermiddagen.

16

Tre santhal-kvinder fra landsbyerne arbejder med at bære sten til den nye etage.

17

Selv om de fleste mennesker i Seraikella er fattige efter vores målestok, er der næsten ingen der tigger. Den gamle mand her er dog blind, så han kan ikke få arbejde til at forsørge sig selv. Derfor går han rundt i byen for at tigge sig frem. Her er det Sahu-familiens yngste søn, Nilay, der kommer med en skål ris.

18

I maj ændrer vejret sig, og der bliver perioder med skypumper, tordenbyger og voldsomme regnskyl. Her forsvinder en del af Main Road i en stor sky og blæsten river i de røde flag på Shiva-templet.

19

Hos Sahu-familien betyder uvejret, at man skal rydde op efter uvejret. Her er en santhal-kvinde i gang med at feje regnvand og afrevne grene væk.

20

Bag Sahu-familiens hus er der en lille dam, hvor regnvandet bliver samlet op. Når dammen er godt fyldt slippes der fikseyngel ud i dammen. Fra november vil familien være selvforsynende med fisk.

21

Når pigerne er færdige med skole, passer de de små børn. Her er det Bipati, der ser efter Sophie. Sophie ligger under et specielt myggenet til små børn.

22

I 1985 anskaffede Guruji sig for første gang et fjernsyn. Hver søndag aften vises der tv-serier, der er bygget over de gamle indiske eposer Ramayana og Mahabarata. Rollerne bliver spillet af kendte indiske skuespillere og danserinder, og de er meget populære. Når disse serier vises, samles hele familien i stuen.

23

Sahu-familien får ofte besøg af udenlandske dansere, der vil lære chhau-dans af Guruji. Her tager familien afsked med den franske danser Claire Verlet. Fra venstre ser man Barghabi, Prakash, Bipati, Sally, Jolly, Claire, Jotshanna og Bijay (den næstældste søn).

24

I dag er de små piger blevet store. Her ses familiens yngste datter "Baby" (nr. to fra venstre) samt Prakash' døtre Jollie, Sophie og Sally (nr. 1, 3 og 4 fra venstre) i forbindelse med en ceremoni nede ved floden i 2000.

Chhau dans og kostumering

I kasse 3 er der en særskilt grå fotomappe (ringbind), der viser fotos af dansedragterne og angiver, hvordan man tager dem på.

Chhau dansen "Radha Krishna"

Personerne

Krishna skildres ofte i indisk dans og dansedramatik. Han er en af de mest populære hinduistiske guder, en inkarnation af Vishnu. I denne dans skildres han som den kurtiserende, unge gud, der forelsker sig i ganske almindelige landsbypiger. Radha bliver hans foretrukne kæreste.

I legenderne beskrives Krishna som den unge gud med den smukke blålige ansigtsfarve. Krishnas blå masken korresponderer farvemæssigt elegant med Radhas lys rødlige maske. De lange buede øjenbryn over smalle, mandelformede øjne er ligesom øjenomgivelserne karakteristiske træk ved Chhau dansemasken i "den nye stil".

Ved at give Radhas maske netop denne farve angives det, at Radha får en højere status som guddommelig person.

Kostumering - påklædning af danserne trin for trin.

Rækken af farvefotos viser forskellige trin i kostumeringen, påsætning af paryk, maske, smykker og ankelbjælder. Fotooptagelsen fandt sted på taget af Guru Kedar Nath Sahoo's nye betonbygning. En elev af Guruji, Shusti Mahato, en skoleelev på 19 år skal danse Radha. Guruji's søn, Malay, skal danse Krishnas parti. Som ved en danseforestilling er der flere medhjælpere ved kostumeringen. Her er det Guruji og Shusti's broder, Ganesh Mahato, der hjælper til.

Ved de fortløbende numre er der korte beskrivelser af fremgangsmåden. I ( ) står betegnelsen på oriya, det sprog man anvender til daglig, på de enkelte dele, der indgår i kostumet.

Radha

- 1 Påbinding af buste (stana)
- 2 Snorene fæstnes
- 3 Blusen (kanchuki) knappes
- 4 –||–
- 5 Skørtet (ghagar) tages på
- 6 –||–
- 7 Overarmssmykker (chudi) sættes på
- 8 Håndledssmykker, armbånd fæstnes
- 9 Halskæder (haro) sættes på
- 10 –||–
- 11 Skærfet (kamar bandha) strammes
- 12 Skørtet foldes og klemmes på plads ved skærfet
- 13 Sløret (udma) hæftes fast

- 14 *Sløret sættes fast til skærfet*
- 15 *–||–*
- 16 *Sløret kan danne en kuppel over danseren*
- 17 *Ankelbjælder bindes fast oven på et rødt bånd*
- 18 *–||–*
- 19 *Parykken (chula) sættes fast og pyntes med rigtige jasminblomster*
- 20 *Masken (mukha) bindes fast*
- 21 *–||–*
- 22 *Masken rettes. Masken er meget tætsluttende om hovedet. Det forhindrer et naturligt åndedræt.*
- 23 *Hovedkronen dækker overgangen mellem masken og parykken*
- 24 *sløret ordnes*
- 25 *Sløret hæftes fast*

Krishna

- 26 *Blusen tages på*
  - 27 *Pyjamas (kuncmo pindha)*
  - 28 *Skærfet (kamar bandha) foldes*
  - 29 *Skærfet strammes*
  - 30 *Skærfet, en vigtig del af kostumet, skal sidde meget stramt om midjen*
  - 31 *En smal kappe (path) hænger løst ned ad ryggen*
  - 32 *Smykker sættes om arme, håndled og om halsen*
  - 33 *Båndene om anklerne er vigtige for at bjælderne sidder fast uden at genere*
  - 34 *Kæden med ankelbjælder bindes på*
  - 35 *Paryk og maske påbindes*
  - 36 *Bændelbånd bruges til at holde masken på plads*
  - 37 *Hovedkronen sættes fast på masken med ståltråd*
  - 38 *Bændelbåndene bindes bag på hovedet*
  - 39 *–||–*
- 40–51 *Positiver fra Radha-Krishna dansen*

Tigerdansen

"Tigerdansen" er en af de gamle danse, hvor tiger-danseren skal efterligne dyrets bevægelser, når det jager sit bytte. Dansen findes ikke mere i det egentlige Chapu-repertoire, i stilen efter 1930'erne.

- 52 *Guruji hjælper Ganesh Mahato tigermasken på*
- 53 *Guruji og hans søn, Malay, assisterer ved kostumeringen*
- 54 *Tigerens bevægelser efterlignes*
- 55 *Dansen demonstreres på Sahoo-familiens gårdsplads*
- 56 *Nu er "tigerdansen" et komisk indslag, som børn forstår at værdsætte*

Spøgelsesdansen

"Spøgelsesdansen" findes ikke mere i Chhau repertoire, men vises som et komisk indslag.

- 57** *Udtrykket forstærkes ved store armbevægelser*
- 58** *Der benyttes ikke gennemarbejdede eller raffinerede trin i denne dans*
- 59** *Masken skal være komisk og gruopvækkende*
- 60** Både masken og kostumet blev købt i Purulia, hvor ”spøgelsesdansen” stadig opføres
- 61** *En medarbejder ved Seraikella Chhau Dance Center indvilligede i at demonstrere dansen. Han havde tidligere danset ”spøgelsesdansen” i en forestilling*